

Starostwo Powiatowe w Malborku

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu
Powiatowego Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Malborskiego
na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

Malbork, 2014 r.

*Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020*

Opracowanie dokumentu:

Wydział Środowiska i Rolnictwa Starostwa Powiatowego w Malborku

Bogusława Luterek

Paweł Szymkowiak

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

SPIS TREŚCI

1.		Wprowadzenie	4
2.		Metodyka sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko oraz jej zakres	4
3.		Informacja o zawartości, głównych celach projektu Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego... i o powiązaniach z innymi dokumentami	5
4.		Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego powiatu malborskiego oraz ich potencjalne zmiany w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	11
	4.1	Charakterystyka stanu aktualnego poszczególnych komponentów środowiska powiatu	11
	4.1.1	Charakterystyka powiatu	11
	4.1.2	Analiza i ocena stanu środowiska	13
	4.2	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych	16
	4.3	Przewidywane zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji Programu..	18
5.		Analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	21
6.		Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko	30
7.		Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu	34
8.		Rozwiązania alternatywne z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatku techniki lub luk we współczesnej wiedzy	35
9.		Metody analizy realizacji projektowanego dokumentu	35
10.		Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	35
11.		Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym	35
12.		Spis tabel	37

1. Wprowadzenie

Obowiązek wykonania *Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020* (zwanej w dalszej części opracowania *Prognozą...*) wynika wprost z przepisów *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późniejszymi zmianami).

W art. 46 pkt. 2 nakłada ona obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektów planów lub programów m.in. w dziedzinie energetyki, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, turystyki i wykorzystywania terenu. W przypadku przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. *Prognoza...* została opracowana w ramach procedury przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania projektu *Programu...* przeprowadzanej przez Starostwo Malborskie i stanowi jeden z jej elementów.

Prognoza zawiera analizę potencjalnych skutków jakie mogą wystąpić w środowisku w związku z realizacją *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020* (zwanej w dalszej części opracowania *Programem*). Wskazuje też zalecenia mające na celu ich ograniczenie lub zapobieżenie.

2. Metodyka sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko oraz jej zakres

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020 jest zgodna z wymogami *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późniejszymi zmianami).

Przy jej przygotowywaniu zastosowano metodę: opisową, analizę jakościową opartą na dostępnych informacjach stanu środowiska oraz identyfikacji i wartościowania skutków przewidywanych zmian w środowisku.

Do oceny jak i prezentacji wyników oddziaływań poszczególnych celów na kolejne komponenty środowiska wykorzystano uproszczoną i dostosowaną do potrzeb niniejszego dokumentu analizę macierzową. Przyjęto podział oddziaływań na pozytywne, negatywne, krótkotrwałe negatywne na etapie realizacji oraz neutralne.

Zakres *Prognozy...* ustalony został na podstawie stanowiska:

– Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego zawartego w piśmie znak SE-NS-80.9022.490.235.2014.MGzp z dnia 07.08.2014 r. uzgadniającego zakres przedstawiony we wniosku Starosty Malborskiego znak OS.602/3/2014.JP z dnia 1.07.2014 r. oraz z dnia 29.07.2014 r.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku w piśmie Nr RDOŚ-Gd-WOO. 411.11.2014.ASP.2. z dnia 19.08.2014 roku (data wpływu 25.08.2014 r.), po uzyskaniu informacji, o które zwrócił się pismem z dnia 14.07.2014 r. w związku z wnioskiem Starosty Malborskiego znak OS.602/3/2014.JP z dnia 01.07.2014 r. oraz z dnia 23.07.2014 r. stwierdził, że dla projektu *Programu...* nie ma podstaw prawnych do wyrażenia stanowiska w zakresie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozach oddziaływania na środowisko.

Ustalony zakres *Prognozy...*:

1. Informacje o zawartości, głównych celach projektu *Programu...* oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
2. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
3. Określenie, analizę i ocenę istniejącego stanu środowiska oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektu *Programu...*;
4. Określenie, analizę i ocenę stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;
5. Określenie, analizę i ocenę istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektu *Programu...*, w szczególności dotyczących obszarów chronionych;
6. Analizę i ocenę celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposobów, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania projektu *Programu...*, przy uwzględnieniu najistotniejszych dokumentów
7. Przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji dokumentu, z rezygnacją opisu o możliwym oddziaływaniu transgranicznym;

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

8. Przedstawienie ogólnych rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu;
9. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru,
10. Informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji postanowień projektu *Programu...* oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
11. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym

Prognoza... obejmuje analizę aktualnego stanu środowiska na obszarze powiatu malborskiego, wskazanie najważniejszych problemów, wpływ realizacji projektowanych działań na poszczególne komponenty środowiska oraz skutki zaniechania realizacji celów i zadań określonych w projekcie *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego...* Ponadto przedstawiono działania, jakie należy podjąć aby ograniczyć potencjalne negatywne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji poszczególnych zadań wytyczonych w *Programie...* Wskazano również wzajemne zależności występujące pomiędzy projektem *Programu...* a dokumentami nadrzędnymi lub równorzędnymi rangi międzynarodowej, krajowej, wojewódzkiej i lokalnej. Powyższe sporządzono na podstawie materiałów i dokumentów będących materiałem źródłowym dla projektu *Programu...*

3. Informacja o zawartości, głównych celach projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego...* i o powiązaniach z innymi dokumentami

Informacja o zawartości projektu *Programu...*

Pierwszy „Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Malborskiego na lata 2004 – 2011” został uchwalony Uchwałą Nr XXVIV/262/2004 Rady Powiatu Malborskiego z 01.12.2004 r. Powyższy dokument obejmował realizację zadań do roku 2011 z perspektywą na lata 2012 – 2015. Kolejny dokument to jego aktualizacja przyjęta Uchwałą Nr VII/60/2011 Rady Powiatu Malborskiego z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji „Programu Ochrony Środowiska oraz Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Malborskiego do roku 2011 z perspektywą na lata 2012 – 2015”.

Niniejszy dokument stanowi kolejną aktualizację powyższych dokumentów uwzględniającą zmiany legislacyjne oraz nowe dokumenty strategiczne. Jednocześnie, zgodnie z art. 14 ust.2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2014.1101) jeżeli program ochrony środowiska wymaga aktualizacji rada powiatu uchwała nowy program ochrony środowiska uwzględniający cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84,poz.712 z późniejszymi zmianami).

Niniejszy program jest narzędziem do realizacji przyjętych na szczeblu lokalnym założeń, celów i działań Polityki ekologicznej oraz podstawą do tworzenia programów operacyjnych i współpracy z innymi jednostkami administracyjnymi i podmiotami gospodarczymi. Stanowi jednocześnie źródło informacji o stanie środowiska, problemach ekologicznych oraz kierunkach zmian wynikających z realizacji zapisanych w *Programie...* celów i zadań dla powiatu malborskiego.

Prace obejmowały:

1. Przyjęcie założeń ogólnych tj. wstępne założenia dla określenia zakresu merytorycznego projektowanego dokumentu, przyjęcie roku bazowego dla oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego i infrastruktury techniczno – inżynierskiej;
2. Przygotowanie materiałów tj. opracowań i publikacji z zakresu ochrony środowiska, weryfikację aktów prawnych i dokumentów strategicznych pod względem ich aktualności, ankietyzację organów administracji samorządowej i innych podmiotów posiadających informacje o stanie poszczególnych komponentów środowiska;
3. Przedstawienie uwarunkowań dotyczących rozwiązań prawnych (na szczeblu państwowym i lokalnym) oraz wynikających z dokumentów sektorowych;
4. Analizę i ocenę stanu poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego powiatu ze wskazaniem obszarów problematycznych;

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

5. Określenie założeń polityki ekologicznej powiatu, w tym sformułowanie celu nadrzędnego, celów strategicznych, celów długo- i krótkoterminowych oraz kierunków działań dla poszczególnych segmentów środowiska wraz z opracowaniem harmonogramu rzeczowo – finansowego;
6. Przedstawienie zagadnień związanych z zarządzaniem Programem i monitorowaniem efektów jego wdrażania;
7. Opracowanie Prognozy oddziaływania projektu *Programu...*

Dokument ten składa się z 11 rozdziałów zawierających następujące informacje:

1. **Wprowadzenie** – wskazanie podstawy prawnej wykonania dokumentu oraz informacja o roli *Programu...* w polityce ekologicznej powiatu,
2. **Metodyka wykonania Programu** – przedstawienie opisu i sposobu realizacji *Programu...* oraz główne wykorzystane źródła informacji,
3. **Podstawowe założenia dla opracowania programu** – wskazanie obowiązujących uregulowań prawnych oraz dokumentów strategicznych z zakresu ochrony środowiska opracowanych na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym,
4. **Charakterystyka powiatu** – syntetyczny opis powiatu, z uwzględnieniem m.in.: położenia geograficznego i administracyjnego, sytuacji demograficznej i zjawisk społecznych, sytuacji gospodarczej, infrastruktury techniczno – inżynierskiej oraz walorów turystycznych,
5. **Infrastruktura powiatu** – dane na temat zaopatrzenia w wodę, odprowadzanie ścieków, elektroenergetyki, telefonii komórkowej, ciepłownictwa i gazownictwa oraz komunikacji,
6. **Diagnoza stanu aktualnego środowiska powiatu w poszczególnych jego komponentach wraz ze wskazaniem obszarów problemowych** – charakterystyka poszczególnych sektorów środowiska oraz źródła ich zanieczyszczeń z uwzględnieniem występujących problemów środowiskowych,
7. **Założenia programowe do 2020 roku** – wskazanie nadrzędnych celów wytypowanie w oparciu o wskazane kryteria zagadnień priorytetowych do realizacji w *Programie...*,
8. **Harmonogram realizacji zadań wraz z aspektami finansowymi realizacji programu** – przedstawienie dla poszczególnych kierunków działań w sektorach, konkretnych zadań ze wskazaniem lat, kosztów, źródeł finansowania oraz realizatorów w sposób szczegółowy na okres 4 lat oraz syntetyczny na kolejne 4 lata,
9. **Strategia i monitoring Programu...** – przedstawienie wskaźników monitoringu, według których dokonywana będzie ocena efektów wdrażania *Programu...* oraz wymagany sposób i częstotliwość aktualizacji dokumentu,
10. **Streszczenie w języku niespecjalistycznym** – syntetyczny opis głównych celów, priorytetów ekologicznych oraz niezbędnych działań, a także szacunkowych kosztów.
11. **Literatura i materiały źródłowe**

Analizę stanu aktualnego dokonano w oparciu o materiały i informacje uzyskane: ze Starostwa Powiatowego w Malborku (w tym dokumenty własne Starostwa Powiatowego), Urzędów Gmin z terenu powiatu, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego (w tym dokumenty udostępniane na stronach internetowych), Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Gdańsku (dane publikowane i udostępniane na stronach internetowych), Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Gdańsku, Państwowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Malborku, Nadleśnictwa Kwidzyn i Nadleśnictwo Elbląg, Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych Województwa Pomorskiego – Terenowy Oddział w Nowym Dworze Gdańskim, prac instytutów i placówek naukowo – badawczych z zakresu ochrony środowiska oraz gospodarki odpadami i dostępnej literatury fachowej. Rokiem bazowym dla prowadzonych analiz był rok 2013 przy czym w uzasadnionych sytuacjach posługiwano się również wcześniejszymi danymi. W przypadku braku danych za rok 2013 odnoszono się do ostatnich dostępnych informacji.

Informacja o głównych celach projektu Programu...

W oparciu o analizę stanu aktualnego poszczególnych sektorów środowiska oraz stan realizacji przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska na terenie powiatu, a także obowiązujące strategie krajowe, wojewódzkie

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

i powiatowe sformułowano cel nadrzędny oraz cele długo- i krótkookresowe, a także kierunki działań. Przyjęte w Programie... propozycje zagadnień priorytetowych i celów stanowią zarówno kontynuację i rozwinięcie dotychczasowych kierunków działań realizowanych na terenie powiatu jak i wytyczają nowe obszary, które należy uwzględnić.

Nadrzędny cel to :

„Rozwój społeczno - gospodarczy Powiatu Malborskiego realizowany zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, z poszanowaniem środowiska naturalnego”

Wyboru priorytetów ekologicznych dokonano w oparciu o diagnozę stanu poszczególnych sektorów środowiska na terenie powiatu uwarunkowaniami zewnętrznymi (obowiązujące akty prawne oraz dokumenty planistyczne szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego) i wewnętrznymi (strategie rozwoju i oceny zapotrzebowania na energię), a także innymi wymaganiami w zakresie jakości środowiska. Ponadto pod uwagę brano również wymiar przedsięwzięcia (ponadlokalny i publiczny), zaawansowanie przedsięwzięcia w realizacji, konieczność realizacji przedsięwzięcia ze względów prawnych, skalę efektywności ekologicznej przedsięwzięcia (efekt planowany, tempo jego osiągnięcia) oraz wieloaspektowość efektów ekonomicznych przedsięwzięcia (możliwość jednoczesnego osiągnięcia poprawy stanu środowiska w zakresie kilku elementów środowiska). Kierując się podanymi powyżej kryteriami, jako zadania priorytetowe na terenie powiatu przyjęto następujące zagadnienia:

- Ochrona jakości wód powierzchniowych i podziemnych
- Gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju
- Ochrona zasobów naturalnych
- Ochrona powietrza atmosferycznego i rozwój energetyki odnawialnej
- Ochrona przed hałasem
- Ochrona ludności przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych
- Przeciwdziałanie poważnym awariom
- Edukacja ekologiczna

Część przedsięwzięć proponowanych w ramach jednego zagadnienia wpisuje się także w pozostałe zagadnienia. Wynika to z faktu, że poszczególne elementy środowiska i uciążliwości środowiskowe są ze sobą powiązane i poprawa jakości lub ochrona jednego z nich zwykle skutkuje poprawą lub ochroną pozostałych. Szczegółowe informacje w zakresie celu długookresowego do roku 2020 oraz celów krótkookresowych do roku 2015 i kierunków działań dla poszczególnych sektorów środowiska przedstawiono poniżej.

✓ **Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych**

Cel długookresowy:

Poprawa jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości i ilości wód podziemnych

Cele krótkookresowe: przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i podziemnych ze źródeł komunalnych i rolnictwa, rozwój i modernizacja infrastruktury techniczno – inżynierskiej w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków.

Kierunki działań:

- *przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i podziemnych ze źródeł komunalnych i rolnictwa:* uregulowanie systemu odprowadzania wód opadowych, w szczególności z terenów zurbanizowanych (jednostki realizujące: burmistrzowie i wójtowie, władający powierzchnią ziemi) - wskaźnik ilość uzyskanych pozwoleń lub powierzchnie objęte pozwoleniem; kontrola i inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych funkcjonujących na terenach nieskanalizowanych (jednostki realizujące: burmistrzowie i wójtowie) - wskaźnik ilość kontroli; budowa w gospodarstwach rolnych instalacji do bezpiecznego przechowywania nawozów naturalnych tj. zbiorników na gnojowicę i gnojówkę oraz płyt obornikowych wraz z odbiorem odcieków - wskaźnik ilość uzyskanych pozwoleń/zgłoszeń; wprowadzenie nowych oraz monitoring istniejących stref ochronnych ujęć wody (jednostki realizujące: Dyrektor RZGW, starosta),
- *rozwój i modernizacja infrastruktury techniczno – inżynierskiej w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków:* budowa nowych odcinków, remonty i konserwacja kanalizacji sanitarnej i deszczowej (jednostki realizujące: burmistrzowie i wójtowie, PWIK Malbork, jednostki komunalne gmin) wskaźnik – długość nowo wybudowanych sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej; budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach nieskanalizowanych, będących poza zasięgiem projektowanych sieci kanalizacyjnych, tam gdzie pozwalają na to warunki gruntowe (odpowiedzialni za realizację: właściciele lub zarządcy nieruchomości), wskaźnik – ilość nowo wybudowanych.

✓ **Gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju**

Cel długookresowy:

Zrównoważone wykorzystywanie zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne

Cele krótkookresowe: racjonalne gospodarowanie wodą przeznaczoną do spożycia w gospodarstwach domowych, przemyśle i rolnictwie, zapobieganie zmianom naturalnych stosunków wodnych.

Kierunki działań:

- *racjonalne gospodarowanie wodą przeznaczoną do spożycia w gospodarstwach domowych, przemyśle i rolnictwie:* optymalizacja zużycia wody do celów socjalno-bytowych i produkcyjnych - stymulacja do zmniejszenia jej zużycia (jednostki realizujące: mieszkańcy, przedsiębiorcy, instytucje); modernizacja istniejących i budowa sieci wodociągowych w celu zmniejszenia strat wody w systemach przemysłowych (jednostki realizujące: burmistrzowie i wójtowie, PWIK Malbork oraz pozostałe jednostki),
- *zapobieganie zmianom naturalnych stosunków wodnych:* prawidłowa eksploatacja i konserwacja systemów melioracji (jednostki realizujące: starosta, rolnicy, spółki wodne, ZMiUWWP terenowy Oddział w Malborku, RZGW Gdańsk).

✓ **Ochrona zasobów naturalnych**

Cel długookresowy:

Kształtowanie i ochrona zasobów naturalnych, w tym przyrody i krajobrazu w ramach racjonalnej polityki przestrzennej

Cele krótkookresowe: ochrona obszarów i obiektów chronionych oraz cennych przyrodniczo z możliwością udostępniania ich mieszkańcom, promocja i wsparcie rozwoju bioróżnorodności, ochrona walorów krajobrazu żuławskiego; zwiększanie terenów zieleni urządzonej i ich racjonalne użytkowanie, ochrona i zrównoważony rozwój zasobów leśnych, ochrona powierzchni ziemi i gruntów, racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.

Kierunki działań:

- *ochrona obszarów i obiektów chronionych oraz cennych przyrodniczo z możliwością udostępniania ich mieszkańcom:* bieżąca konserwacja i pielęgnacja zasobów przyrodniczych (jednostki realizujące: burmistrzowie i wójtowie, RDOŚ w Gdańsku), rozbudowa infrastruktury turystyczno – rekreacyjnej z wykorzystaniem unikatowych walorów dziedzictwa kulturowego Żuław Wiślanych (jednostki realizujące: starosta, burmistrzowie i wójtowie, właściciele terenów, inni inwestorzy),
- *promocja i wsparcie rozwoju bioróżnorodności:* wsparcie działań dotyczących bioróżnorodności np. dotyczących reintrodukcji zająca, kuropatw, ichtiofauny itp. (starosta, burmistrzowie i wójtowie, PZW, PZŁ),
- *ochrona walorów krajobrazu żuławskiego:* uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy ochrony walorów krajobrazowych i środowiskowych (jednostki realizujące: burmistrzowie i wójtowie, RDOŚ W Gdańsku),
- *zwiększanie terenów zieleni urządzonej i ich racjonalne użytkowanie:* urządzenie, rozbudowa, modernizacja i rewitalizacja istniejących i nowych terenów zieleni urządzonej na terenie powiatu (jednostki realizujące: starosta, burmistrzowie i wójtowie, właściciele terenów, inni inwestorzy), rozbudowa infrastruktury turystycznej, rekreacyjno – sportowej i wypoczynkowej (jednostki realizujące: starosta, burmistrzowie i wójtowie, właściciele terenów, inni inwestorzy),
- *ochrona i zrównoważony rozwój zasobów leśnych:* zalesianie gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego oraz promocja leśnego kierunku rekultywacji obszarów zdegradowanych (jednostki realizujące: starosta, burmistrzowie i wójtowie, właściciele terenów, Nadleśnictwa Elbląg i Kwidzyn), bieżące wykonywanie w lasach zabiegów ochronnych i pielęgnacyjnych (jednostki realizujące: starosta, właściciele lasów, Nadleśnictwa Elbląg i Kwidzyn),
- *ochrona powierzchni ziemi i gruntów:* ograniczanie czynników wpływających niekorzystnie na jakość gleb - emisje rolnicze, przemysłowe, komunikacyjne, nielegalne miejsca składowania odpadów (jednostki realizujące: starosta, burmistrzowie i wójtowie, właściciele terenów, inni inwestorzy), monitoring jakości gleb i gruntów wraz z działaniami prewencyjnymi (jednostki realizujące: starosta, IUNG, WIOŚ),
- *racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi:* monitoring warunków wydobywania kopalin (jednostki realizujące: starosta, nadzór górniczy, Marszałek Województwa), rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych (jednostki realizujące: starosta, nadzór górniczy, wójt)

✓ **Ochrona powietrza atmosferycznego i rozwój energetyki odnawialnej**

Cel długookresowy:

Utrzymanie standardów jakości powietrza, redukcja emisji pyłów, gazów i odorów

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

Cele krótkookresowe: ograniczenie oraz eliminacja niekorzystnych dla jakości powietrza atmosferycznego oddziaływań z sektora komunalnego i ze źródeł przemysłowych, ograniczanie wielkości zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych.

Kierunki działań:

- *ograniczenie oraz eliminacja niekorzystnych dla jakości powietrza atmosferycznego oddziaływań z sektora komunalnego i ze źródeł przemysłowych:* rozbudowa i modernizacja infrastruktury energetycznej, gazowej i ciepłowniczej (jednostki realizujące: burmistrzowie i wójtowie, przedsiębiorstwa energetyki cieplnej funkcjonujące w poszczególnych gminach, przedsiębiorstwa gazownicze), minimalizacja zużycia energii oraz ograniczenia strat ciepła w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej (jednostki realizujące: właściciele i administratorzy budynków), stosowanie przez przedsiębiorców nowoczesnych i energooszczędnych technologii (jednostki realizujące: przedsiębiorcy), kontrola zakładów przemysłowych pod kątem spełniania przez nie wymogów prawnych (jednostki realizujące: starosta, WIOŚ),

- *ograniczanie wielkości zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych:* modernizacja istniejących dróg (jednostki realizujące: zarządcy dróg), optymalizacja warunków ruchu drogowego w celu zwiększenia płynności transportu (ze szczególnym uwzględnieniem gęstej zabudowy i dróg o dużym natężeniu ruchu) poprzez remonty, modernizację istniejących dróg, budowę nowych odcinków oraz sprawną organizację ruchu na drogach (jednostki realizujące: zarządcy dróg),

- *rozwój energetyki odnawialnej:* wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, w tym rozwój biogazowni rolniczych, rozwój technologii do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych.

✓ **Ochrona przed hałasem**

Cel długookresowy:

Utrzymanie jak najlepszej jakości stanu akustycznego środowiska

Cele krótkookresowe: utrzymanie aktualnego poziomu hałasu w obszarach, gdzie nie ma przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu, zmniejszenie uciążliwości akustycznej dla terenów zabudowy mieszkaniowej.

Kierunki działań:

- *utrzymanie aktualnego poziomu hałasu w obszarach, gdzie nie ma przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu:* uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących standardów emisyjnych dla poszczególnych terenów wraz z rozdziałem funkcji pełnionych przez te tereny (jednostki realizujące: burmistrzowie i wójtowie),

- *zmniejszenie uciążliwości akustycznej dla terenów zabudowy mieszkaniowej:* intensyfikacja działań ograniczających negatywny wpływ na mieszkańców poprzez poprawę organizacji ruchu ułatwiającą płynność jazdy - np. budowa nowych odcinków dróg i obwodnic, przebudowa i modernizacja nawierzchni istniejących, budowa ścieżek rowerowych (jednostki realizujące: burmistrzowie i wójtowie, starosta, zarządcy dróg), monitoring hałasu wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych (jednostki realizujące: WIOŚ), utrzymanie poziomu hałasu ze źródeł przemysłowych na dopuszczalnym poziomie (jednostki realizujące: WIOŚ).

✓ **Ochrona przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych**

Cel długookresowy:

Ochrona mieszkańców przed polami elektromagnetycznymi

Cel krótkookresowy: ochrona przed oddziaływaniem oraz kontrola poziomów pól elektromagnetycznych

Kierunki działań: uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego aspektów związanych z zagrożeniem pochodzącym od pól elektromagnetycznych (jednostki realizujące: burmistrzowie i wójtowie), stały monitoring poziomu pól elektromagnetycznych (jednostki realizujące: właściciele instalacji, WIOŚ).

✓ **Przeciwdziałanie poważnym awariom**

Cel długookresowy:

Ochrona przed zagrożeniami naturalnymi, katastrofami i poważnymi awariami

Cel krótkookresowy: działania prewencyjne ograniczające prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożeń naturalnych, poważnych awarii i katastrof spowodowanych działalnością człowieka.

Kierunki działań: właściwa polityka lokalizacyjna terenów i obiektów przemysłowych i magazynowych (jednostki realizujące: burmistrzowie i wójtowie), pełna gotowość oraz dobry stan techniczny wszystkich elementów systemu zapobiegawczo – interwencyjno – ratunkowego oraz sprawny system powiadamiania ludności (jednostki realizujące: starosta, burmistrzowie i wójtowie, Komendant PSP), utrzymanie we właściwym stanie wałów przeciwpowodziowych oraz całego systemu melioracyjnego na terenie powiatu (jednostki realizujące: Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Województwa Pomorskiego, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku, spółki wodne), kontrola potencjalnych sprawców poważnych awarii pod kątem spełniania przez

nich wymagań w aspekcie bezpieczeństwa i prewencji (jednostki realizujące: Komendant Powiatowej Straży Pożarnej, Komendant Wojewódzkiej Straży Pożarnej w Gdańsku, WIOŚ).

✓ **Edukacja ekologiczna**

Interdyscyplinarna wiedza o środowisku jest warunkiem sprawnego wdrażania zasady zrównoważonego rozwoju oraz skutecznego realizowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami. Idea ekorozwoju we wszystkich dziedzinach życia wymaga stałego prowadzenia edukacji ekologicznej na różnych poziomach. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego przejawia się również dbałością lokalnych społeczności o środowisko naturalne.

Edukacja ekologiczna jest także wymogiem prawnym zawartym w polskim i międzynarodowym prawie. Obowiązek jej prowadzenia zawierają wszystkie dokumenty strategiczne.

Cel długookresowy:

Kształtowanie postaw ekologicznych celem upowszechnienia idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia

Cel krótkookresowy: kontynuacja dotychczasowych przedsięwzięć oraz wprowadzanie nowych z zakresu edukacji ekologicznej.

Kierunki działań: aktywna edukacja ekologiczna całego społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży z wykorzystaniem dostępnej w powiecie infrastruktury - tereny cenne przyrodniczo, ścieżki ekologiczne, obiekty służące ochronie środowiska itp. (jednostki realizujące: starosta, burmistrzowie i wójtowie, placówki oświatowe, Nadleśnictwo Elbląg i Kwidzyn, stowarzyszenia i organizacje ekologiczne), utrzymanie i rozwój interaktywnej, ogólnodostępnej bazy danych o środowisku (jednostki realizujące: starosta, burmistrzowie i wójtowie, ARMAAG, WIOŚ).

✓ **Działania systemowe**

Rolnictwo

Cel długookresowy:

Rozwój rolnictwa zgodnie z zasadami ochrony środowiska

Cel krótkookresowy: budowa w gospodarstwach rolnych instalacji do bezpiecznego przechowywania nawozów naturalnych tj. zbiorników na gnojowicę i gnojówkę oraz płyt obornikowych z odbiorem odcieków (jednostki realizujące: rolnicy).

Te działania wiążą się z działaniami określonymi w ochrona wód powierzchniowych i podziemnych.

Przemysł

Cel długo i krótkookresowy: *Produkcja przemysłowa zgodna z zasadą zrównoważonego rozwoju*

Kierunki działań takie same jak wskazane w zagadnieniach: ochrona jakości wód, gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, ochrona zasobów naturalnych, powietrza atmosferycznego, ochrona przed hałasem, oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Turystyka i rekreacja

Cel długookresowy i krótkookresowy:

Rozwój turystyki i rekreacji zgodnie z zasadami ochrony środowiska

Kierunki działań: rozwój infrastruktury turystycznej i sportowo – rekreacyjnej (jednostki realizujące: burmistrzowie i wójtowie, inwestorzy prywatni), promocja turystyczna regionu (jednostki realizujące: starosta, burmistrzowie i wójtowie), budowa ścieżek rowerowych (jednostki realizujące: starosta, burmistrzowie i wójtowie).

Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym

Cel długookresowy: *Zachowanie ładu przestrzennego na terenie powiatu*

Cel krótkookresowy: dążenie do właściwego zainwestowanie terenów powiatu

Kierunki działań: zwiększenie pokrycia terenu powiatu aktualnymi planami zagospodarowania przestrzennego (jednostki realizujące: burmistrzowie i wójtowie), uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach lokalizacyjnych zapisów dotyczących wymogów ochrony środowiska (jednostki realizujące: burmistrzowie i wójtowie), właściwe planowanie terenów mieszkalnych w odniesieniu do stref przemysłowych (jednostki realizujące: burmistrzowie i wójtowie).

Aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska

Cel długookresowy i krótkookresowy: *Kształtowanie świadomych postaw konsumenckich*

Kierunki działań: kampanie społeczne kształtujące określone wzorce konsumpcji (jednostki realizujące: starosta, burmistrzowie i wójtowie, stowarzyszenia i organizacje ekologiczne), stosowanie materiałów z surowców odpadowych lub wielokrotnego użytku (jednostki realizujące: starosta, burmistrzowie i wójtowie, różne jednostki organizacyjne, przedsiębiorcy, mieszkańcy).

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska

Cel długookresowy i krótkookresowy: *Upowszechnianie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska*

Kierunki działań: dialog i edukacja społeczna przed realizacją inwestycji w celu eliminacji konfliktów społecznych (jednostki realizujące: starosta, burmistrzowie i wójtowie, inwestorzy), przestrzeganie zasad udostępniania informacji zgodnie z aktualnym prawodawstwem (jednostki realizujące: starosta, burmistrzowie i Wójtowie).

Informacja o powiązaniach z innymi dokumentami projektu Programu...

– „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020” został opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz w oparciu o założenia wynikające z dokumentów strategicznych z zakresu ochrony środowiska, które zostały opracowane na szczeblu krajowym, wojewódzkim i lokalnym. Cele i zadania przedstawione w Programie... wpisują się w strategię postępowania w zakresie ochrony środowiska zawarte w dokumentach krajowych, tj.: Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 - 2012 z perspektywą do 2016 roku, Strategia Rozwoju Kraju 2020, Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku, Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.” przyjęta 15 kwietnia 2014 r

Narodowa Strategia Spójności 2007-2013, Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz program działań na lata 2007 – 2013, Program Wodno-Środowiskowy Kraju, dokumentach województwa pomorskiego tj.: Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020 (uchwała Nr 528/XXV/12). Dokument stanowi aktualizację „Programu Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy 2011-2014”, przyjętego 24 września 2007 r. uchwałą Nr 191/XII/07, Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy 2011 – 2014 wraz z Aktualizacją, Studium Możliwości Rozwoju Energetyki Wiatrowej w Województwie Pomorskim, Aktualizacja opracowania ekofizjograficznego do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, Program ochrony środowiska przed hałasem na lata 2013 - 2017 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinków dróg krajowych i ekspresowych, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu LDWN i LN, Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu, dokumentach powiatowych tj.: Strategia zarządzania zmianą gospodarczą dla powiatu malborskiego na lata 2012 – 2019, luty 2012, Ocena zapotrzebowania na energię oraz potencjału jego zaspokojenia ze szczególnym uwzględnieniem odnawialnych źródeł energii w latach 2010 – 2020, Plan Zarządzania Kryzysowego Powiatu Malborskiego zatwierdzony przez Wojewodę Pomorskiego w kwietniu 2011 r. Lokalna Strategia Rozwoju Lokalnej Grupy Działania „Spichlerz Żuławski”. Szczegółową informację powiązania celów zapisanych w Programie... z dokumentami strategicznymi przedstawiono w rozdziale 5. W treści tego rozdziału pod uwagę brano również zapisy prognoz oddziaływania na środowisko sporządzonych do niektórych z dokumentów strategicznych (w tym m.in.: Prognoza oddziaływania na środowisko projektu programu wodno-środowiskowego kraju, Prognoza oddziaływania na środowisko projektu zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Pomorskiego, Prognoza oddziaływania na środowisko dokumentu „Polityka energetyczna Polski do 2030 r.”, Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy 2011 – 2014).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, opracowany dokument ma stanowić podstawę planowania strategicznego w zakresie *Polityki Ekologicznej Państwa* oraz przenosić jej cele na poziom powiatu przy jednoczesnym uwzględnieniu regionalnych problemów ekologicznych. Tak ujęty Program... winien być wykorzystywany jako: główny instrument strategicznego zarządzania powiatem w zakresie ochrony środowiska, podstawa tworzenia programów operacyjnych i zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podmiotami gospodarczymi, przesłanka konstruowania budżetu powiatu, płaszczyzna koordynacji i układ odniesienia dla innych podmiotów polityki ekologicznej oraz podstawa do ubiegania się o fundusze celowe ze źródeł krajowych i Unii Europejskiej. Zakłada się, że kształtowanie polityki ekologicznej w powiecie będzie miało charakter procesu ciągłego, z jednoczesnym zastosowaniem metody programowania

„kroczącego”, polegającej na cyklicznym weryfikowaniu perspektywicznych celów w przekrojach etapowych i wydłużaniu horyzontu czasowego *Programu...* w jego kolejnych edycjach.

4. Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego powiatu malborskiego oraz ich potencjalne zmiany w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

4.1 Charakterystyka stanu aktualnego poszczególnych komponentów środowiska powiatu

4.1.1 Charakterystyka powiatu

Powiat malborski położony jest w północnej części Polski, w regionie Żuław. Pod względem fizyczno – geograficznym obszar charakteryzowanej jednostki administracyjnej wchodzi w skład dwóch jednostek fizyczno – geograficznych: fragmentarycznie Pojezierza Iławskiego i części Doliny Dolnej Wisły.

Strukturę administracyjną powiatu tworzy 6 gmin, w tym: jedna o charakterze miejskim (miasto Malbork), jedna o charakterze miejsko – wiejskim (miasto i gmina Nowy Staw) oraz 4 gminy wiejskie (Malbork, Miłoradz, Lichnowy i Stare Pole). Powiat zamieszkuje 64 371 mieszkańców, co stanowi 2,8% ludności województwa i daje podstawę do zaklasyfikowania charakteryzowanej jednostki administracyjnej pod względem liczby ludności na 16 miejscu w województwie. Gęstość zaludnienia kształtuje się na poziomie 130 osób/1 km², przy średniej wojewódzkiej wynoszącej 125 osoby/1 km².

Powiat malborski zajmuje obszar o powierzchni 494,23 km² pod względem powierzchni znajduje się na 16 miejscu w województwie. Blisko 85% powierzchni powiatu zajmują użytki rolne, co daje podstawę do twierdzenia, że dominującą formą działalności na terenie charakteryzowanej jednostki administracyjnej jest rolnictwo. Wyjątek stanowi tu miasto Malbork, które jest ważnym ośrodkiem życia gospodarczego, społecznego i kulturalnego regionu, i na którego obszarze funkcjonuje wiele firm. Największe to: Krajowa Spółka Cukrowa S.A. w Toruniu Oddział „Cukrownia Malbork”, „NYBORG - MAWENT” S.A., „PRINO – PLAST” Sp. z o.o. JV, LEIER Malbork Sp. z o.o., Malborska Fabryka Obrabiarek "Pemal" S.A., ADM Malbork S.A., ECO Malbork Sp. z o.o., „OVAL” Sp. z o.o.

Pod względem infrastruktury techniczno – inżynierskiej powiat malborski plasuje się w średniej wojewódzkiej. I tak, odsetek ludności korzystający z sieci wodociągowej kształtuje się na poziomie 95,9 punkta procentowego (99,3% w miastach i 89,0% na obszarach wiejskich), co przy średniej wojewódzkiej wynoszącej 93% (98% w miastach i 83,5% na obszarach wiejskich) pozwala umiejscowić powiat na 5 miejscu w rankingu powiatów województwa pomorskiego. Stopień zaopatrzenia w wodę jest średni (na 100 km² powierzchni przypada 78,34 km wodociągowej sieci rozdzielczej, podczas gdy w skali wojewódzkiej jest to 77,4 km) i nie jest powiązany z jej jakością. Wg badań przeprowadzonych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Malborku w latach 2012-2013 r. stwierdzono, że jakość wody pitnej nie jest w pełni zadowalająca. Dotyczy to przede wszystkim wodociągów wiejskich w gminie Miłoradz.

Pod względem liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej powiat malborski plasował się na 9 miejscu w województwie – średni odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wynosił dla powiatu 74% (w tym 90,4% w miastach i 40% na obszarach wiejskich), podczas gdy średnia wojewódzka wynosiła 77,2% (93,9% w miastach i 45,7% na obszarach wiejskich). Generalnie powiatowy wskaźnik kanalizacyjnej sieci rozdzielczej kształtował się na poziomie 50,4 km/100 km² i był wyższy od wojewódzkiego, który wynosił 48,2 km/100 km².

Na terenie powiatu funkcjonuje 10 oczyszczalni ścieków, wszystkie mają charakter komunalnych oczyszczalni ścieków. Średniodobowa ilość odprowadzanych ścieków w 2013 r. – 12 947 m³/dobę. Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w powiecie jest mniejszy niż wartość średnia określona dla województwa i wynosi 81,5% (92% w miastach i 59,9% na obszarach wiejskich), podczas gdy analogiczne wartości w skali wojewódzkiej kształtują się na poziomie 83,1% (96,8% w miastach i 57,6% na obszarach wiejskich). Daje to ogółem powiatowi malborskiemu 10 miejsce w województwie.

Na terenie powiatu struktura zaopatrzenia w ciepło jest zróżnicowana. Głównym źródłem zaopatrzenia w ciepło, na terenach wiejskich są indywidualne piece węglowe, na drewno lub inną biomasę. Na terenach miejskich (miasto Malbork i Nowy Staw) funkcjonuje miejska sieć ciepłownicza, która zaopatruje w ciepło

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

budynki przede wszystkim wielorodzinne i zakłady przemysłowe. Na terenie powiatu łącznie funkcjonują 23 kotłownie lokalne. Łączna długość sieci przesyłowej to 34,6 km, a sieci ciepłej do budynków i innych obiektów – 21,2 km.

Przez powiat przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia ze stacją redukcyjną znajdującą się w Nowej Wsi Malborskiej. Zużycie gazu na koniec 2012 r. wyniosło 6 379,1 tys. m³. Liczba ludności korzystającej z gazu 40 439 osób, stanowi to 62,5% ludności ogółem (87,9% w miastach i 9,8% na obszarach wiejskich). Odnotowane wartości są zbliżone ze średnią wojewódzką, która wynosi 49,9% (71,8% w miastach i 8,4% na obszarach wiejskich) i dają powiatowi malborskiemu pod tym względem 5 lokatę w województwie.

Ogółem funkcjonuje 228,6 km sieci gazowej, w tym sieci przesyłowej 32,3 km, a rozdzielczej - 1936,32 km.

Przez teren powiatu przebiegają dwie drogi krajowe: nr 22 (gmina Miłoradz, Malbork, miasto Malbork, gmina Stare Pole) i nr 55 (relacji Nowy Dwór Gdański – Malbork – Sztum), a także drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. Miasto Malbork jest ważnym węzłem komunikacji kolejowej. Przebiegają tu sieci kolejowe relacji Warszawa – Gdańsk, Gdańsk – Elbląg, Gdańsk – Olsztyn – Białystok oraz Malbork – Grudziądz – Toruń.

4.1.2 Analiza i ocena stanu środowiska

Wody powierzchniowe

Powiat położony jest w dorzeczu rzeki Wisły, która w sposób naturalny wyznacza zachodnią granicę jednostki administracyjnej. Sieć hydrograficzną powiatu malborskiego tworzą: rzeka Wisła, Nogat, Tuga – Wielka Święta, Mała Święta, Tyna Górna, Tyna Dolna, Tyna Mała, Fiszewka i Jeziorna Łacha, a także kanały: (m.in.: Kanał Juranda, Ulgi, Panieński, Stary Nogat, Świerkowski, Dębińska Struga, Lasowicki, Kałdowska Struga, Lichnowska Struga, Lisewska Struga, Linawa, Pordenowski, Ząbrowski, „A” Królewsko, „B” Kaczynos, „A” Stare Pole, „L” Miłoradz i inne) oraz rowy melioracyjne. W strukturę sieci wpisują się również zbiorniki wodne: Mątowy Wielkie, Mątowy Długie, Mątowy Małe, Gnojewo, Pogorzała Wieś (gmina Miłoradz), Ptaszek (gmina Malbork), Lubstowo I, Lubstowo II, Pólmieście (gmina Nowy Staw) oraz Ząbrowo (gmina Stare Pole).

Badania jakości wód płynących wskazują na złą jakość wód rzeki Młynówka Malborska od jeziora Dąbrówka do ujścia. Przekroczenia stężeń dopuszczalnych dla stanu dobrego dotyczyły związków fosforu, ogólnego węgla organicznego i azotu Kjeldahla. Rzeka ta płynie przez obszar chroniony jednolitych części wód oznaczony symbolem PLRW2000255249 i nie spełnia wymagań określonych dla tych wód ze względu na przekroczenia dopuszczalnych wartości fosforu ogólnego, fosforanów, azotu Kjeldahla oraz biodegradowalnych substancji organicznych.

Monitoring rzeki Nogat (badania z lat 2010-2011) stanowisko w Janówce wskazuje na dobry stan chemiczny tej rzeki natomiast nie spełnia ona wymagań dla obszarów chronionych w zakresie ochrony gatunkowej zwierząt wodnych, potencjał ekologiczny jest określony jako średni, stan JCW nr PLRW 200005299 został określony jako zły.

Monitoring obejmujący rzekę Wisłę, stanowisko pomiarowe w Kiezmarku 11,2 km do ujścia wskazuje na jej dobry stan w klasie elementów fizykochemicznych, dobry stan chemiczny, oraz dobry potencjał ekologiczny. WIOŚ w Gdańsku nie prowadzi badań jakości wód powierzchniowych stojących powiatu.

Stałym monitoringiem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Malborku objęte kąpielisko nad rzeką Nogat. W roku 2013 i latach wcześniejszych woda w nim była przydatna do kąpiel.

Wody podziemne

Badania jakości wód podziemnych na obszarze powiatu wykonywane były w ramach monitoringu krajowego. Z „Raportu o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2011 r.” – JCWPd 32 w Malborku (wodociąg miejski) zaliczono do III klasy jakości wód. Badane wskaźniki to: temperatura, wapń (Ca), wodorowęglany (HCO₃), żelazo (Fe). Stan chemiczny oceniono na dobry.

W roku 2012 w ramach monitoringu krajowego realizowanego na terenie powiatu malborskiego przez Państwowy Instytut Geologiczny przeprowadzono badania ujęć wód podziemnych w: Lisewie, Ząbrowie oraz Kończewicach. Wody z ujęć w: Lisewie zaliczono do V klasy jakości w przekroju pomiarowym, III klasy ze względu na zawartość Ca, HCO₃ oraz V klasy ze względu na zawartość NH₄, Mn i Fe, w Ząbrowie zaliczono do IV klasy jakości w przekroju pomiarowym, III klasy ze względu na zawartość NH₄, Ca i Fe oraz V klasy ze względu na zawartość Mn, w Kończewicach zaliczono do III klasy jakości w przekroju pomiarowym, III klasy ze względu na zawartość NH₄, HCO₃.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

Oznaczenia: Ca – wapń, HCO₃ – wodorowęglany, Fe – żelazo, Mn – mangan, NH₄ - amoniak.

Powietrze atmosferyczne

Automatyczna stacja pomiarowa AM15 funkcjonuje od 01.01.2012 r. i zlokalizowana jest w Malborku przy ul. Mickiewicza. Dokonuje pomiarów takich zanieczyszczeń jak: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, pył zawieszony PM10, ozon, tlenek węgla oraz benzen. Mierzy również parametry meteorologiczne. Stacja funkcjonuje w ramach projektu Airpomerania realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju.

Średnioroczne zanieczyszczenia w powyższych parametrach wyniosły odpowiednio; NO₂ - 14,9 µg/m³, NO_x- 23,5 µg/m³, SO₂- 4,8 µg/m³, O₃ - 47,1 µg/m³, CO - 473,0 µg/m³.

Wykonane pomiary wskazują również na utrzymanie normy stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM10 - 26 µg/m³ (norma 40 µg/m³) z tym, że częstotliwość przekroczeń 24h wyniosła 29 razy/rok (norma 35 razy/rok). Norma dla 24 h stężenia wynosi – 50 µg/m³, a na stacji zarejestrowano maksymalne 24h stężenie w wysokości 111 µg/m³.

W przypadku pomiaru benzo(a)pirenu stężenie średnioroczne wyniosło 2,6 µg/m³ gdzie norma wynosi 1 µg/m³. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza z dnia 2 sierpnia 2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 914) powiat malborski stanowi część Strefy Pomorskiej oznaczonej kodem PL2202.

Na podstawie badań przeprowadzonych w 2012 roku pod kątem parametrów kryterialnych dla poszczególnych zanieczyszczeń pod kątem ochrony zdrowia opublikowanych w *Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport za rok 2012*, Strefa pomorska została zaklasyfikowana jako A (poziom stężeń zanieczyszczeń nie przekracza poziomu dopuszczalnego) w odniesieniu do: SO₂, NO₂, CO, C₆H₆, , Pb, As, Cd, Ni. Jako A(D2) w odniesieniu do O₃ (co oznacza, że dla ozonu odnotowano niedotrzymanie poziomów w odniesieniu do celów długoterminowych) i jako C w odniesieniu do PM10 i B(a)P. Odnotowywane na przestrzeni ostatnich lat średnie średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu w pyłe PM10 ze wszystkich stacji województwa wzrosło z 1,5 µg/m³ w 2007 roku do 3,3 µg/m³ w 2012 roku. Wysokie stężenia benzo(a)pirenu odnotowywane są jedynie w okresie grzewczym, natomiast latem spadają praktycznie do zera.

Hałas

Badania natężenia hałasu komunikacyjnego na obszarze powiatu malborskiego zostały przeprowadzone w 2012 r. na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Gdańsku przy drogach krajowych nr 22 i 55. Wykazały one przekroczenia wartości dopuszczalnych wskaźnika L_{DWN} tj. długookresowego średniego poziomu dźwięku wyznaczonego w ciągu wszystkich dób w roku oraz wskaźnika L_N tj. długookresowego średniego poziomu dźwięków wyznaczonego w ciągu wszystkich pór nocy w roku. Stan zły dla wskaźnika L_{DWN} w trzystopniowej skali (stan niedobry – przekroczenia wartości dopuszczalnych do 10 dB, zły – przekroczenia w przedziale 10 – 20 dB i bardzo zły- powyżej 20 dB) dotyczy 66 ha oraz 103 lokali mieszkalnych w tym 6 budynków szkolnych i przedszkolnych, dla wskaźnika L_{DWN} wynosi 67 ha oraz dotyczy 132 lokali.

W związku z powyższym do Programu ochrony środowiska przed hałasem na lata 2013 - 2017 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinków dróg krajowych i ekspresowych, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu LDWN i LN, uchwalonego Uchwałą Nr 756/XXXV/13 Sejmiku Województwa Pomorskiego w dniu 25 listopada 2013 r. w załączniku 9 włączono część drogi krajowej nr 55. Odcinek dotyczący powiatu malborskiego rozpoczyna się w km 23+416 w powiecie malborskim w gminie miejskiej Malbork i przechodzi przez gminy wiejskie Malbork i Sztum, a kończy w km 38+389 w gminie miejskiej Sztum w powiecie sztumskim.

Ze względu na niski priorytet zagrożenia (przekroczenia do 10 dB) na tym odcinku do 2017 r. nie będą prowadzone żadne prace przez Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad.

Problemem jest również hałas pochodzący z lotniska wojskowego w Królewie Malborskim.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Najpoważniejszymi źródłami pól elektromagnetycznych na terenie powiatu są stacje bazowe telefonii komórkowej – zlokalizowane są one w gminach powiatu poza gminą Malbork i Miłoradz, przy czym największa ich liczba znajduje się na obszarze miasta Malborka (21 lokalizacji). Promieniowanie elektromagnetyczne generowane jest przez anteny stacji podczas ich pracy, a częstotliwość emitowanych pól wynosi maksymalnie 2100 GHz.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

Na terenie powiatu znajduje się stacja nadawcza programu radiowego Radio Malbork, który emitowany jest z anteny umieszczonej na wieży ciśnieniowej zlokalizowanej na Pl. Słowiańskim w Malborku. Wysokość posadowienia podpory anteny wynosi 17 m n.p.m. a wysokość obiektu wynosi 66 m n.p.t. Moc promieniowania ERP anteny wynosi 0,4 kW.

Pomiary poziomów pól elektromagnetycznych emitowanych do środowiska wykonane w 2012 r. przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzone były w: mieście Malborku oraz w gminie Miłoradz. Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz uzyskanych dla poszczególnych punktów pomiarowych wynosiła: w Malborku 0,31 V/m, dla gminy Miłoradz: 0,10 V/m. Nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnej poziomów pól elektromagnetycznych tj. wartości 7 V/m, określonej w załączniku nr 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie *dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych pól* (Dz. U. z 2003 r., Nr 192, poz. 1883).

Nie prowadzono badań poziomu pól elektromagnetycznych od liniowych źródeł promieniowania (elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia oraz stacje transformatorowe).

Walory przyrodnicze

Powiat malborski charakteryzuje się niskim wskaźnikiem lesistości. Wartość tego parametru, według stanu na dzień 31.12.2008 roku wynosiła 2,18%. Do roku 2013 powierzchnia gruntów przeklasyfikowanych na lasy wzrosła o około 0,15 punktu procentowego. Wynika to z przeprowadzonych zalesień.

Powierzchnia obszarów podlegających ochronie prawnej na koniec 2013 r. obejmowała 9 382,52 ha, czyli 18,98% powierzchni całkowitej powiatu. Występujące tereny i obiekty chronione cechują się różnorodnością form – jest to 1 rezerwat przyrody, 3 obszary chronionego krajobrazu, 3 użytki ekologiczne, 2 obszary sieci Natura 2000 i 71 drzew – pomników przyrody.

Walory przyrodnicze powiatu powiatu tworzą również obszary zieleni urządzonej, ze szczególnym uwzględnieniem parków spacerowo – wypoczynkowych jak np. „Północny Park Miejski“ o powierzchni prawie 39 ha czy teren wzdłuż ulic Piłsudskiego, Piastowskiej, Sierakowskich oraz Placu Narutowicza w Malborku. Do takich terenów należą również cmentarze, parki miejskie i wiejskie, zieleńce i zagospodarowane skwery. Najcenniejszym parkiem na terenach wiejskich jest park w Krzyżanowie, gdzie kompozycję tworzą drzewa w wieku 80 – 150 lat.

Gleby i zasoby kopalin

W części żuławskiej dominują mady wytworzone na aluwialach deltowych. Część z nich uległa przekształceniu w mady brunatne lub próchniczne. Występują tu mady średnie i ciężkie, często pylaste. Przeważnie są to grunty orne o klasach bonitacyjnych I, II i III. Mady lekkie i piaszczyste najczęściej pozostają w pobliżu koryt rzek Wisły i Nogatu. Rośnie na nich roślinność leśna i zaroślowa, lub stanowią użytki zielone.

W części pojeziernej dominują gleby brunatne wytworzone z glin zwałowych. Są to grunty orne zaliczane do klas bonitacyjnych II, III i IV.

Czynnikiem mającym znaczenie dla działalności rolnej prowadzonej na obszarze powiatu jest struktura bonitacyjna – wskazuje ona na najwyższy udział gleb II i III klasy.

W latach 2009 – 2012 zostały przeprowadzone badania przez Okręgową Stację Chemiczną – Rolniczą w Gdańsku dotyczące odczynu i potrzeb wapnowania gleb w powiecie. Przebadano łącznie 20 745,83 ha gleb w pięciu gminach (oprócz miasta Malborka) pobierając 8 119 prób. Odczyn w % przebadanych próbach wyniósł odpowiednio: gleby bardzo kwaśne – 2%, kwaśne – 22%, lekko kwaśne – 45 %, obojętne – 24%, zasadowe – 7%. Określono w ten sam sposób potrzeby wapnowania gleb.

Zasoby kopalin

Zgodnie z informacjami zamieszczonymi w *Bilansie zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce według stanu na dzień 31.12 2012 r.* (PIG-PIB) na obszarze powiatu znajdowały się 2 złoża kopalin:

eksploatowane złoża piasku i żwiru w Nowej Wsi Malborskiej w zasobach bilansowych 960 tys. ton oraz nieeksploatowane w Nowym Stawie (zaniechane wydobycie) surowców ilastych ceramiki budowlanej w zasobach bilansowych 82 mln m³. W roku 2012 w miejscowości Kamionka, na terenie gminy Malbork, na podstawie koncesji Nr 66/2008/p z dnia 24.12.2008 r. udzielonej przez Ministra Środowiska dla Eni Polska

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie został wykonany odwiert do głębokości 3394 m p.p.t. w celu rozpoznania i udokumentowania złóż gazu ziemnego w utworach: syluru, ordowiku i kambru.

Gospodarka odpadami

Źródłami powstawania odpadów na terenie powiatu malborskiego są sektor komunalny oraz sektor gospodarczy. W sektorze odpadów komunalnych funkcjonuje system odbierania odpadów niesegregowanych oraz system selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów (tworzywa sztuczne, szkło i makulatura). Równolegle zbierane są również odpady wielkogabarytowe, odpady niebezpieczne występujących w strumieniu odpadów komunalnych tj. zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz zużyte baterie i przeterminowane leki. Z informacji zebranych na potrzeby *Programu...* wynika, że w 2012 r. na terenie powiatu zebrano ogółem 12 318,30 Mg, a w 2013 r. 12 276,20 Mg zmieszanych odpadów komunalnych. Oznacza to, że w 2012 r. jeden mieszkaniec wytworzył 191,36 kg w 2012 r. i 190,71 kg w 2013 r. tych odpadów. W 2012 r. selektywnie zebrano 4 027,7 Mg odpadów (dotyczy 12 rodzajów selektywnie zbieranych odpadów w gminach), a w roku 2013 – 5 205,90 Mg. Powyższe dane wskazują na wzrost ilości wytwarzanych odpadów z jednoczesną tendencją wzrostową ilości odpadów zbieranych selektywnie. W porównaniu do roku 2012 w roku 2013 zebrano m.in. o 129 % więcej makulatury, 84 % szkła, 249 % tworzyw sztucznych, 98% elektrośmieci, 30% przeterminowanych leków. Odpady wysegregowane z masy wszystkich odpadów komunalnych w 2012 r. stanowiły 19,77 % w 2012 r. i 29,77 % w roku 2013. Średnia ilość odpadów zebranych w sposób selektywny (dotyczy to makulatury, szkła, tworzyw sztucznych, elektrośmieci, baterii i akumulatorów oraz przeterminowanych leków) w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu w 2012 r. wyniosła 8,9 kg, a w 2013 r. 12,37 kg.

W funkcjonującym ZUOS Sp. z o.o. w Tczewie będącym regionalną instalacją do przetwarzania odpadów komunalnych z dostarczonych odpadów (niesegregowanych oraz wielkogabarytowych) wyselekcjonowane zostały odpady surowcowe oraz odpady niebezpieczne.

Odpady z terenu powiatu unieszkodliwiane są (składowanie) lub poddane odzyskowi także w Zakładzie Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Gilwa Mała, Zakładzie Utylizacji Odpadów Komunalnych Stary Las Sp. z o.o. oraz do 30 czerwca 2013 r. na Składowisku w Szaleńcu gm. Stare Pole (decyzja Marszałka Województwa Pomorskiego DROŚ-S.7241.26.2013.ES z dnia 28.06.2013 r. zamykająca składowisko).

Powiat Malborski przynależy do regionu gospodarki odpadami (Region Wschodni), w który wyznaczono dwie regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK): ZUOS Sp. z o.o. w Tczewie i Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. w Gilwie Małej zgodnie z zapisami uchwały Nr 416/XX/12 w sprawie wykonania „Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018” zmienionej uchwałą nr 840/XXXVIII/14 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 31.03.2014 r. w sprawie wykonania „Planu gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018”.

W sektorze gospodarczym najwięcej odpadów wytwarzanych jest na terenie miasta Malborka przez KSC S.A. w Toruniu Oddział Cukrownia Malbork, Przedsiębiorstwo Nogat Sp. z o.o. i ECO Malbork Sp. z o.o. Zgodnie z danymi z 2012 r. Krajowa Spółka Cukrowa S.A. w Toruniu Oddział Cukrownia Malbork wytworzyła m.in. odpady technologiczne: 02 04 01 - osady z oczyszczania i mycia buraków - 77 833 Mg, 02 04 02 - nienormatywny węglan wapnia, kreda cukrownicza (wapno defekacyjne) - 25 307 Mg oraz 02 03 01 - szałmy z mycia, oczyszczania, obierania, odwirowywania i oddzielania surowców - 5 091 Mg. Krajowa Spółka Cukrowa S.A. w Toruniu Oddział Cukrownia Malbork oraz ECO Malbork Sp. z o.o. są największymi wytwórcami odpadu o kodzie 10 01 01 - żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów odpowiednio w wysokości 2 478 Mg i 4 101 Mg. Natomiast na oczyszczalni ścieków w Kałdowie Wsi powstało 4 266 Mg osadów ściekowych (938,6 Mg suchej masy odpadów). Ustabilizowane komunalne osady ściekowe o kodzie 19 08 05 zostały poddane procesowi odzysku poza terenem powiatu – na kompostowni Kommunalsservice w Tczewie.

4.2 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych

Informacje zawarte w powyższych punktach wskazują na następujące obszary środowiska zagrożone negatywnymi oddziaływaniami, w tym antropopresją (oddziaływanie człowieka na środowisko przyrodnicze i występujące w nim biocenozy): zasoby wodne, jakość powietrza atmosferycznego oraz klimat akustyczny. Zachodzące procesy społeczno – gospodarcze dotyczą także innych komponentów przyrodniczych, gdzie występujące zagrożenia są mniej uciążliwe.

Zasoby wodne

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

Dla jakości zasobów wodnych szczególnie istotne zagrożenie stanowi niedostateczny stopień skanalizowania przede wszystkim obszarów wiejskich. Skutkuje to niejednokrotnie użytkowaniem starych, często nieszczelnych zbiorników bezodpływowych, z których odbywa się infiltracja związków chemicznych do wód podziemnych. Innym aspektem tego samego problemu są zrzuty ścieków nieoczyszczonych lub niewystarczająco oczyszczonych do wód powierzchniowych. Efektem powyższych działań jest zła jakość wód oraz postępujący proces ich eutrofizacji. Nie bez znaczenia dla wód powierzchniowych pozostają również zrzuty ścieków z oczyszczalni komunalnych, w tym przede wszystkim z Przedsiębiorstwa Nogat. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych z tej oczyszczalni jest rzeka Nogat. Jej potencjał ekologiczny (punkt pomiarowy w Janówce) został określony jako umiarkowany, stan chemiczny jako dobry, a stan JCW określono jako zły - określenie stanu ogólnego).

Zagrożeniem, w tym obszarze są zrzuty wód opadowych z terenów zurbanizowanych i przemysłowych oraz z infrastruktury drogowej, które wpływają niekorzystnie na jakość wód powierzchniowych, szczególnie w przypadkach gdy wody te nie są podczyszczane.

Szczególne zagrożenie dla wód w sektorze rolnictwa wiąże się ze spływami powierzchniowymi z łąk i pól, z wymywaniem nawozów oraz z nieprawidłowym zabezpieczeniem przydomowych i zbiorników na gnojowicę. W Rozporządzeniu Nr 1/2012 z 29 czerwca 2012 r. Dyrektora RZGW w Gdańsku w sprawie określenia w regionie wodnym Dolnej Wisły w granicach województwa pomorskiego wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego z 29 czerwca 2012 r. z późniejszymi zmianami), na terenie powiatu malborskiego nie wyznaczono obszarów, na których zarówno wody powierzchniowe jak i podziemne uznano za wrażliwe na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych. Jednak taki obszar został wyznaczony dla rzeki Młynówka Malborska/Kanał Juranda w gminach Stary Targ i Sztum w obszarze graniczącym z Jeziołem Dąbrówka. Zostało ono zaliczone do tzw. „jezior wrażliwych” tj., w których nastąpiło przekroczenie wskaźników eutrofizacji wód. Ma to bezpośredni wpływ na jakość wód w Kanale Juranda i Kanale Ulgi płynących przez teren naszego powiatu.

Działanie takie jednoznacznie wskazuje, że działalność rolnicza stanowi faktyczny i ważny problem w sferze ochrony zasobów wodnych o ponadlokalnym zasięgu.

Innymi czynnikami problematycznymi zagrażającymi zasobom wodnym powiatu są potencjalne, punktowe ogniska zanieczyszczeń tzw. „dzikie” wysypiska zagrażające jakości wód.

Wody podziemne

Badania jakości wód podziemnych wokół nieczynnych już składowisk nie wskazują na ich negatywny wpływ na wody podziemne.

Hałas

Szczególnym problemem i zagrożeniem w odniesieniu do klimatu akustycznego na terenie powiatu jest intensywny transport samochodowy. Na jego niekorzystne, ponadnormatywne oddziaływanie w sposób szczególny narażeni są mieszkańcy miasta Malborka, na obszarze którego kumuluje się intensywny transport kołowy (przewozy pasażerskie, ruch indywidualny oraz transport dostawczy), a dodatkowo także działalność przemysłowa i usługowa. Biorąc pod uwagę wzrastającą liczbę pojazdów i zwiększające się natężenie ich ruchu można przyjąć, że na terenie powiatu utrzymywać się będzie tendencja wzrostowa natężenia hałasu komunikacyjnego. Czynnikiem wzmagającym jego uciążliwość jest jakość techniczna dróg.

Hałas przemysłowy oraz hałas związany z działalnością usługową prowadzoną na terenie powiatu stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występujące głównie na terenach sąsiadujących z zakładami produkcyjnymi i jednostkami usługowymi. Jest on uciążliwy głównie dla budynków zlokalizowanych w pobliżu takich obiektów i tylko w takich okolicznościach może stanowić problem środowiskowy.

Istotne problemy w odniesieniu do pozostałych komponentów środowiska

Poza scharakteryzowanymi powyżej aspektami stwarzającymi istotne problemy i zagrażającymi środowisku naturalnemu oraz zdrowiu mieszkańców powiatu, za obszary newralgiczne, wymagające uwagi, należy również uznać:

1. powietrze atmosferyczne – pomimo nieprzekraczania norm jakościowych wyznaczonych dla poszczególnych parametrów, komponent ten narażony jest na znaczącą emisję benzo(a)pirenu. Sezonowość w występowaniu tego zanieczyszczenia wskazuje na pochodzenie z sektora komunalnego tj. na tzw. niską emisję (powiązaną w sposób bezpośredni z niedostatecznym rozwojem infrastruktury ciepłej i gazowej na terenie miast i gmin). Negatywne skutki dla standardów jakościowych powietrza

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

mogą być również spowodowane emisją związaną z transportem kołowym, który jest istotnym źródłem zanieczyszczenia powietrza pyłem, zwłaszcza przy niekorzystnych warunkach pogodowych. Należy liczyć się z tym, że natężenie ruchu pojazdów kołowych będzie systematycznie wzrastać. Nie bez znaczenia jest też stan techniczny dróg.

2. promieniowanie elektromagnetyczne – wpływ promieniowania na środowisko będzie stale wzrastać, co związane jest między innymi z rozwojem telefonii komórkowej, powstawaniem coraz większej liczby stacji nadawczych radiowych i telewizyjnych oraz stacji bazowych telefonii komórkowej, pokrywających coraz gęstszą siecią obszary dużych skupisk ludności. Przedstawiony trend zmian przyczyni się zarówno do ogólnego wzrostu poziomu tła promieniowania elektromagnetycznego w środowisku, jak też do zwiększenia liczby i powierzchni obszarów potencjalnie zagrożonych podwyższonym poziomem natężenia promieniowania.
3. przyroda i krajobraz – powiat cechuje się bardzo niskim wskaźnikiem lesistości. Niezbędne są działania w celu zapewnienia możliwości realizacji wszystkich funkcji lasów ze szczególnym uwzględnieniem ich roli ekologicznej (ochrona gleb przed degradacją i erozją, oczyszczanie powietrza) i społecznej (wypoczynek, rekreacja i turystyka). Celowym jest również tworzenie nowych zwartych terenów zielonych.
4. poważne awarie i zagrożenia naturalne – na obszarze powiatu zlokalizowane są zakłady stwarzające zagrożenia typu lokalnego. Zagrożenie stanowi transport substancji niebezpiecznych po drogach i szlakach kolejowych.

Zagrożenia naturalne to przede wszystkim powódź od rzeki Wisły, Nogatu, Świętej/Tugi. Zapobieganie takim ewentualnym sytuacjom wymaga podejmowania działań prewencyjnych (zarówno technicznych jak i organizacyjnych oraz edukacyjnych). Te same inicjatywy należy podjąć w odniesieniu do zagrożeń naturalnych.

Przedstawione powyżej zagadnienia zostały zidentyfikowane na etapie opracowywania *Programu...* i w powiązaniu z obowiązującymi aktami prawnymi i dokumentami strategicznymi, dały podstawę do sformułowania w odniesieniu do każdego komponentu środowiska celu długookresowego, celów krótkookresowych oraz kierunków działań. Nadrzędną zasadą przy ich formułowaniu było dążenie do ograniczenia negatywnych czynników wpływających na środowisko przyrodnicze powiatu, a więc stworzenie takich warunków do realizacji zapisów *Programu...*, w których zamierzony końcowy efekt ekologiczny będzie znacznie korzystniejszy niż zachowanie stanu aktualnego poprzez niepodejmowanie żadnych działań.

4.3 Przewidywane zmiany w środowisku w przypadku braku realizacji *Programu...*

Głównym założeniem projektu „*Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020*” jest poprawa jakości poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego, ze szczególnym uwzględnieniem zachodzących pomiędzy nimi oddziaływań pośrednich i bezpośrednich. W związku z powyższym, w opracowanym dokumencie, w opraciu o obowiązujące akty prawne i na podstawie zapisów zawartych w środowiskowych ogólnych i sektorowych dokumentach strategicznych szczebla krajowego i wojewódzkiego, zaproponowano spójny, kompleksowy system działań, którego realizacja zapewni osiągnięcie wymiernego efektu ekologicznego w postaci poprawy parametrów środowiskowych na obszarze powiatu.

W sytuacji, w której podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań wymienionych w harmonogramie rzeczowo – finansowym *Programu...* odstąpią od ich wykonania lub też będą realizowały je w sposób fragmentaryczny, niepełny, główne cele dokumentu nie zostaną osiągnięte, a stan poszczególnych sektorów środowiska przyrodniczego powiatu malborskiego ulegnie pogorszeniu.

Potencjalne zmiany, jakie mogłyby nastąpić w przypadku braku realizacji zadań sformułowanych w odniesieniu do wybranych komponentów środowiska przedstawiono poniżej. Część z nich ma szerokie spektrum oddziaływania, wykraczając znacznie poza jeden komponent środowiska. Oznacza to, że fragmentaryczna realizacja poszczególnych zadań nie stanowi rozwiązania zapewniającego osiągnięcie celów dokumentu.

Gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju

Kierunki działań oraz zadania dotyczące ochrony wód i racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi związane są przede wszystkim z modernizacją istniejącej infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej oraz

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

z racjonalnym, pozbawionym marnotrawstwa wykorzystywaniem zasobów wodnych w sferze gospodarczej i bytowo – gospodarczej.

W przypadku zaniechania realizacji przedsięwzięć zawartych w projekcie *Programu...*, na obszarze powiatu malborskiego będzie postępował proces zanieczyszczania wód powierzchniowych i podziemnych, m.in. wskutek zrzutów do wód lub do ziemi ścieków nieczyszczonych lub oczyszczonych w niewystarczającym stopniu. Zagrożenie będą stanowiły również spływy powierzchniowe z terenów rolniczych oraz z obszarów miejskich. W następstwie powyższego zła jakość wody będzie wpływała niekorzystnie na wrażliwe gatunki roślin i zwierząt, które – w skrajnym wypadku – będą dążyły do zmiany siedlisk lub wyginą. Niekorzystne parametry wód wpłyną również na zwiększenie nakładów finansowych przeznaczanych na uzdatnianie wody w celu jej wykorzystania do celów pitnych lub przemysłowych. Z kolei niedostatecznie rozwinięta infrastruktura techniczno – inżynierska będzie stanowiła barierę w rozwoju gospodarczym i stanie się czynnikiem ograniczającym zainteresowanie potencjalnych inwestorów. Długofalowym skutkiem zanieczyszczania wód powierzchniowych i podziemnych będzie także osłabienie funkcji turystycznej powiatu, który zacznie być postrzegany przez potencjalnych odwiedzających jako obszar nieatrakcyjny przyrodniczo.

Ochrona zasobów naturalnych

Powiat malborski jest regionem o dużych walorach krajobrazowych i przyrodniczych, atrakcyjnym pod względem turystycznym.

W celu zachowania różnorodności zasobów przyrodniczych w *Programie...* przewidziano do realizacji zadania polegające na ochronie obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, na pielęgnacji istniejących zasobów oraz na racjonalnym ich wykorzystywaniu. Żadne z zaproponowanych rozwiązań nie zagraża siedliskom przyrodniczym i walorom krajobrazowym charakteryzowanej jednostki administracyjnej, natomiast brak wdrożenia zapisów harmonogramu w zakresie określonym powyżej będzie skutkować brakiem ochrony najcenniejszych przyrodniczo siedlisk, co może doprowadzić do zubożenia istniejących zasobów. Przyroda jest na tyle mocno powiązana z innymi komponentami środowiska, że niepodjęcie działań w określonych celach może zagrozić jakości całego środowiska.

Na degradację ekosystemów będą miały bowiem wpływ zanieczyszczone wody powierzchniowe i podziemne, niekorzystne parametry jakościowe powietrza, nielegalnie składowane odpady oraz prowadzona w sposób nieprawidłowy działalność rolnicza. Degradacja gleb może wpłynąć niekorzystnie na związane z nią ekosystemy, pełniące określoną funkcję krajobrazową, wodochronną czy biocenotyczną. Zmniejszenie różnorodności krajobrazu może doprowadzić do częściowej degradacji siedlisk oraz zmian w składzie gatunkowym flory.

W przypadku lasów niepodjęcie określonych w harmonogramie zadań może doprowadzić do wystąpienia erozji gleb, a także zmniejszenia atrakcyjności turystycznej i wypoczynkowej obszarów leśnych.

Monitoring warunków wydobywania kopalin pozwoli na racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi. Niezagospodarowany obszar po eksploatacji kopalin może stać się miejscem nielegalnego deponowania odpadów, zagrażając w ten sposób środowisku wód podziemnych.

Deponowanie odpadów na tzw. „dzikich wysypiskach” z wyłączeniem zorganizowanego systemu ich zbierania, odzysku i unieszkodliwiania, stwarza olbrzymie zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych, do których migrują toksyczne związki ługowane z odpadów. Jest również czynnikiem zanieczyszczającym gleby, powoduje wydzielanie się odorów i ogranicza walory krajobrazowe. Z kolei spalanie odpadów w indywidualnych paleniskach domowych wiąże się z wprowadzaniem do powietrza znacznych ilości toksycznych zanieczyszczeń, które w sposób istotny wpływają na ogólny stan aerosanitarny.

Jakość powietrza

Jakość powietrza atmosferycznego może zostać zagrożona przede wszystkim wskutek emisji zanieczyszczeń przez pojazdy samochodowe oraz wskutek tzw. niskiej emisji, której uciążliwość wzrasta szczególnie w okresie zimowym. W *Programie...* zaproponowane zostały zadania obejmujące swoim zakresem w sposób kompleksowy wszystkie czynniki potencjalnie niebezpieczne dla jakości powietrza. Ich niepodjęcie bez wątpienia będzie skutkowało wzrostem emisji zanieczyszczeń, bowiem pogarszający się stan infrastruktury drogowej przy jednoczesnym wzroście natężenia ruchu będzie powodował większą ścieralność opon oraz większe zużycie paliwa, a więc większą emisję spalin. Zjawisku temu bezsprzecznie będzie towarzyszył ponadnormatywny hałas (szczególnie uciążliwy na obszarach gęstej zabudowy miejskiej). Z kolei zaniechanie działań związanych z rozbudową zintegrowanej sieci ciepłej przyczyni się do dalszej eksploatacji indywidualnych, często przestarzałych i nieefektywnych palenisk domowych. W sposób bezpośredni będą one wpływały na wysoką emisję pyłu zawieszonego, natomiast pośrednim skutkiem ich użytkowania może być

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

spalanie w nich odpadów – zmniejszy to zarówno efektywność systemu gospodarowania odpadami jak również przyczyni się do emisji do powietrza substancji szczególnie szkodliwych, a także w skali lokalnej spowoduje wydzielanie odorów. Czynnikiem sprzyjającym ograniczeniu emisji zanieczyszczeń związanych z ogrzewaniem budynków powinny stać się również prace termomodernizacyjne, które wpływają na poprawę parametrów cieplnych budynków i ograniczą ilość surowców niezbędnych do ich ogrzania. Niepodjęcie działań zaproponowanych w sektorze jakości powietrza w dokumencie w perspektywie długookresowej może okazać się również szkodliwe dla zdrowia ludzi i dla niektórych wrażliwych gatunków roślin. Z punktu widzenia gospodarki czynnik ten będzie ograniczał atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną powiatu.

Ochrona przed hałasem

W zadaniach w sektorze hałasu znalazło się wiele inwestycji komunikacyjnych ukierunkowanych na poprawę standardów istniejących dróg. Ich realizacja powinna być wspierana działaniami o charakterze doraźnym polegającymi na usprawnianiu organizacji ruchu. Niepodjęcie takich inicjatyw będzie skutkowało rozszerzeniem się obszarów aktualnie zagrożonych hałasem o kolejne tereny położone przy zabudowanych odcinkach dróg z udziałem ruchu tranzytowego, realizowanego w znacznej mierze transportem ciężarowym. Niekorzystny wpływ hałasu będzie dotyczył także zdrowia osób zamieszkujących lub przebywających przez dłuższy okres czasu na terenach, na których występuje jego ponadnormatywne natężenie.

Stąd też w opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić zapisy wprowadzające strefy ograniczonego użytkowania w sąsiedztwie tras komunikacyjnych i uciążliwych obiektów przemysłowych, gdyż nadmierne natężenie hałasu będzie obniżało wartość tych obszarów.

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Na terenie powiatu nie stwierdzono przekroczeń poziomów pól elektromagnetycznych. Zadania o charakterze prewencyjnym to: uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego aspektów związanych z zagrożeniem pochodzącym od pól elektromagnetycznych oraz stały monitoring pól elektromagnetycznych.

Ich realizacja pozwoli na monitorowanie bieżącej sytuacji i w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości (przekroczenia wartości normowanych) umożliwi szybkie podjęcie działań naprawczych oraz na zmniejszenie obszarów potencjalnego zagrożenia. Brak realizacji wymienionych w *Programie...* działań uniemożliwi ograniczanie ujemnych wpływów pól elektromagnetycznych na zdrowie mieszkańców powiatu.

Poważne awarie i zagrożenia naturalne

Wystąpienie poważnej awarii lub zagrożenia naturalnego na terenie powiatu jest potencjalnie możliwe, stąd też w *Programie...* zawarto zadania, które pozwolą na monitorowanie czynników sprzyjających zaistnieniu takiej sytuacji i na możliwie szybką interwencję w przypadku wystąpienia zagrożenia. W harmonogramie znajdują się zadania inwestycyjne związane z utrzymaniem właściwego stanu technicznego infrastruktury przeciwpowodziowej. Realizacja tych zadań gwarantuje zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców. W przypadku, gdy nie zostaną one wdrożone, zagrożone zostanie zdrowie i życie ludności. Zniszczeniu lub degradacji mogą ulec również znajdujące się w zasięgu oddziaływania zdarzenia komponenty środowiska. Ich skala jest trudna do oszacowania.

Edukacja ekologiczna

Podstawą realizacji zadań związanych z poszczególnymi komponentami środowiska przyrodniczego jest zaangażowanie ze strony lokalnej społeczności. Służyć temu winna ugruntowana wiedza ekologiczna mieszkańców i świadomość zachodzących przemian. Rezygnacja z edukacji ekologicznej spowoduje, że mieszkańcy nie poprą wielu przedsięwzięć, ponieważ nie będą o nich wiedzieli lub ich wiedza będzie niewystarczająca. Jednocześnie nie będą widzieli przesłanek do wdrażania proekologicznych postaw w codziennym życiu uznając je za nieefektywne – np. przekonanie do splania śmieci lub do wypalania traw w okresie wiosennym. Oczywiście jest już obecnie, że każda, inicjatywa realizowana przez człowieka odbywa się z ingerencją w środowisko przyrodnicze. Świadomość tego w połączeniu z wiedzą na temat źródeł i rodzajów zanieczyszczeń, umożliwia ograniczenie negatywnego wpływu na poszczególne komponenty środowiska podczas realizacji inwestycji. Wyrobienie w sobie nawyku uzasadnionego korzystania z dóbr natury i dóbr techniki sprzyja rozwojowi koncepcji zrównoważonego rozwoju.

Podsumowując: niepodejmowanie realizacji zadań zawartych w harmonogramie rzeczowo – finansowym spowoduje pogarszanie się stanu poszczególnych komponentów środowiska. Brak zmian w poglądach i postawach społecznych mieszkańców będzie skutkowało niezrozumieniem zachodzących procesów w środowisku oraz nieumiejętnością powiązania przyczyn i skutków pogarszania się jakości zdrowia i życia. Zmiany zachodzące w środowisku wodnym i w powietrzu przyczynią się również do niekorzystnych przekształceń w siedliskach roślinnych (w tym też na obszarach chronionych) zmniejszając wartość walorów przyrodniczych i krajobrazowych powiatu. Degradacja gleb spowoduje, że obniżeniu ulegną ich parametry produkcyjne, co z kolei przełoży się na sytuację finansową wielu podmiotów gospodarczych i indywidualnych gospodarstw domowych. Nadmierne natężenie hałasu oraz zła jakość infrastruktury drogowej będą czynnikami pogarszającymi jakość życia.

Realizacja zapisów Programu.. pozwoli osiągnąć wymierny efekt ekologiczny i sprzyja idei zrównoważonego rozwoju. Wariantem najmniej korzystnym w przypadku wdrożenia zapisów dokumentu jest nie pogorszenie stanu aktualnego w odniesieniu do poszczególnych sektorów środowiska. Wariant najkorzystniejszy przewiduje poprawę parametrów w obszarze wszystkich komponentów, wzrost świadomości ekologicznej i atrakcyjności obszaru powiatu.

5. Analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Prawodawstwo Unii Europejskiej

Podpisując Traktat Akcesyjny Polska zgodziła się na respektowanie prawa wspólnotowego zgodnie z przyjętymi w Unii Europejskiej zasadami, a więc z pierwszeństwem przed prawem krajowym oraz z uwzględnieniem bezpośredniego obowiązywania wspólnotowych rozporządzeń.

Zagadnienia dotyczące ochrony środowiska na szczeblu wspólnotowym zawarte są w różnych dokumentach (nie funkcjonuje jeden nadrzędny akt prawny, który regulowałby te zagadnienia).

Są one wdrożone do polskiego systemu prawnego i zastosowane wprost w krajowym prawodawstwie.

Unijnymi dokumentami strategicznymi są *Europejska Strategia Zrównoważonego Rozwoju* oraz *Strategia Europa 2020 – Strategia na Rzecz Inteligentnego i Zrównoważonego Rozwoju Sprzyjającego Włączeniu Społecznemu*.

Odnowiona *Europejska Strategia Zrównoważonego Rozwoju* z czerwca 2006 r. miała na celu stałą poprawę dobrobytu ludzkości poprzez podejmowanie działań w czterech niżej wymienionych obszarach:

- ochrona środowiska naturalnego: rozwój gospodarczy bez niszczenia środowiska;
- sprawiedliwość i spójność społeczna: tworzenie demokratycznego społeczeństwa dającego każdemu jednakowe szanse rozwoju;
- dobrobyt gospodarczy: pełne zatrudnienie oraz stabilna praca;
- wypełnianie obowiązków na arenie międzynarodowej: ogólnoświatowa współpraca, a szczególnie pomoc krajom rozwijającym się w celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju na całym świecie.

Wymieniła ona siedem głównych problemów, formułując powiązane z nimi cele i przedstawiła następujące propozycje działań:

- zmiany klimatyczne i ekologiczna energia – ustalenie docelowego udziału energii odnawialnej w ogólnym bilansie oraz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych;
- zrównoważony transport – ograniczanie zanieczyszczeń i zapewnienie bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- zrównoważona konsumpcja i produkcja – wdrażanie Planu Działania na rzecz Technologii dla Środowiska (ETAP) oraz zmniejszenie szkodliwego oddziaływania wyrobów i procesów na środowisko;
- konserwacja oraz zarządzanie zasobami naturalnymi – powstrzymanie utraty bioróżnorodności do 2010 roku oraz lepsza gospodarka powietrzem, wodą, ziemią, lasami oraz zasobami rybnymi;
- zdrowie publiczne – szczególnie dzieci;
- solidarność społeczna, demografia oraz migracja – pomoc zagrożonym grupom, takim jak osoby starsze;
- przeciwdziałanie ogólnoświatowej biedzie oraz zrównoważony rozwój – ogólnym celem polityki zagranicznej Unii.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

Strategia Europa 2020 (zatwierdzona przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 r.) wskazuje na potrzebę wspólnego działania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform umożliwiających realizację wyzwań związanych m.in. z rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. Obejmuje ona trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- **rozwój inteligentny**: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- **rozwój zrównoważony**: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- **rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu**: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Idea zrównoważonego rozwoju jest priorytetem Unii Europejskiej, który wyznacza kierunek wszystkich unijnych programów. Stąd też zasada zrównoważonego rozwoju jest podstawowym założeniem *Programu...tj. „Rozwój społeczno-gospodarczy Powiatu malborskiego zgodny z zasadami ochrony środowiska”*.

Dokumenty szczebla krajowego

Cele i zadania zamieszczone w *Programie...* w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego zostały tak sformułowane, by w sposób bezpośredni nawiązywać do wymogów i wytycznych zawartych w dokumentach strategicznych opracowanych na szczeblu krajowym, obejmujących kwestie ochrony środowiska również m.in. w zakresie planowania gospodarczego, przestrzennego i społecznego.

Wspólną cechą poniższych dokumentów jest dążenie do stworzenia warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska oraz wdrażanie zasady zrównoważonego rozwoju na terenie kraju. Zgodnie z *Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* (jednolity tekst Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 z późniejszymi zmianami) zrównoważony rozwój to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

Polityka ekologiczna państwa

W dniu 22 maja 2009 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Uchwałą (M.P. z 2009 r., Nr 34, poz. 501) przyjął *Politykę ekologiczną Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016.*, która stanowi aktualizację poprzedniego dokumentu *Polityki ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010* w odniesieniu do celów i niezbędnych działań wynikających z aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz stanu środowiska.

Zapisy tego dokumentu wskazują, że najważniejsze zadania wiążą się z realizacją zasady zrównoważonego rozwoju, ochroną zasobów naturalnych, w tym różnorodności biologicznej, poprawą jakości środowiska i powstrzymaniem niekorzystnych zmian klimatu. Nacisk położono na ochronę zasobów naturalnych, w tym różnorodności biologicznej i obszarów Natura 2000. Działania uwzględnione w dokumencie to: spełnienie standardów unijnych w zakresie jakości powietrza atmosferycznego z obowiązkiem opracowania i zrealizowania programów naprawczych, promocja najnowszych technologii służących ochronie środowiska, promocja odnawialnych źródeł energii, szybka modernizacja przemysłu energetycznego, racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi, szczególnie wodą, poprawa gospodarki odpadami komunalnymi, bezpieczeństwo ekologiczne, ochrona gleb i ochrona przed hałasem. Podkreślono też znaczenie edukacji ekologicznej.

Jednocześnie problematyka ochrony środowiska ma być uwzględniana w planach zagospodarowania przestrzennego.

Powyższe działania zostały uwzględnione w celach i kierunkach działań przewidzianych do realizacji w projekcie *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego...*

Strategia Rozwoju Kraju

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo została przyjęta przez Radę Ministrów 25 września 2012 r. Jest to najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 r., kluczowy dla określenia działań rozwojowych, w tym możliwych do sfinansowania w ramach przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

Wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe. Strategia oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju. Wyznacza trzy obszary strategiczne:

- Sprawne i efektywne państwo,
- Konkurencyjna gospodarka,
- Spójność społeczna i terytorialna,

w których koncentrować się mają główne działania. Określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Stanowi ona bazę dla 9 strategii zintegrowanych, które powinny przyczynić się do realizacji założonych w niej celów. Są to: Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa.

łączy je spójna hierarchia celów i kierunków interwencji. W strategiach zintegrowanych nastąpiło odejście od wąskiego sektorowego podejścia na rzecz integracji obszarów oraz przenikania się różnych zjawisk i procesów. Cele i kierunki działań przewidzianych do realizacji są zbieżne z priorytetami sformułowanymi w powyższym dokumencie.

Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku została przyjęta Uchwałą Nr 202/2009 Rady Ministrów w dniu 10 listopada 2009 roku.

Dokument prezentuje strategię państwa w perspektywie krótkoterminowej jak i długoterminowej do roku 2030 w zakresie bezpieczeństwa energetycznego i zobowiązań ekologicznych. Podstawowymi kierunkami polityki energetycznej są:

- poprawa efektywności energetycznej,
- wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzanie energetyki jądrowej,
- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,
- rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii,
- ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Działania zapisane w tym dokumencie mają koncentrować się na zmniejszeniu energochłonności gospodarki i zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego, zmniejszeniu stopnia uzależnienia Polski od importu gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw płynnych z jednego kierunku oraz zwiększeniu udziału gazu wydobywanego w kraju lub produkowanego na bazie polskich surowców, wdrożeniu polskiej polityki jądrowej (w tym podniesienie świadomości społecznej, przygotowanie infrastruktury organizacyjno-prawnej), rozwoju wykorzystania energetyki odnawialnej, w tym biopaliw. Jednocześnie związane ma być to z ograniczaniem oddziaływania energetyki na środowisko. Głównymi celami w tym obszarze są:

- ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM10 i PM2,5) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
- zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Zapisy zawarte w *Polityce energetycznej...* zostały uwzględnione w celach i kierunkach działań przewidzianych do realizacji w projekcie *Programu...* Są to:

Cel długookresowy:

Kształtowanie i ochrona zasobów naturalnych w tym przyrody i krajobrazu w ramach racjonalnej polityki przestrzennej

Cel krótkookresowy:

racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

Cel długookresowy:

Utrzymanie standardów jakości powietrza, redukcja emisji pyłów, gazów i odorów, zwiększenie możliwości produkcji energii ze źródeł odnawialnych

Cele krótkookresowe

- ograniczenie oraz eliminacja niekorzystnych dla jakości powietrza atmosferycznego oddziaływań z sektora komunalnego i ze źródeł przemysłowych
- ograniczanie wielkości zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych
- rozwój energetyki odnawialnej

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.

Głównym celem strategii jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do rozwoju nowoczesnego, niskoemisyjnego sektora energetycznego. Dokument określa m.in. kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 roku w obszarze energii i środowiska. W obszarze środowiska strategia ma zapewnić m.in. zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin, racjonalne gospodarowanie odpadami oraz ochronę różnorodności biologicznej. Jako priorytetowe wskazano działania zmierzające do ograniczenia zanieczyszczeń powietrza oraz reformę systemu gospodarki wodnej. Poprawa jakości powietrza, w tym dalsza redukcja zanieczyszczeń do atmosfery wymaga unowocześnienia sektora energetyczno-ciepłowniczego, poprawy efektywności energetycznej oraz ograniczenia tzw. niskiej emisji. Będzie to możliwe m.in. dzięki zastępowaniu tradycyjnych pieców i ciepłowni nowoczesnymi źródłami, przy zwiększeniu dostępnych mechanizmów finansowych będących wsparciem dla inwestycji w tym zakresie. Dostępność wody, podobnie jak w przypadku energii, ma kluczowe znaczenie dla jakości życia i stabilnego rozwoju gospodarczego. Nowy system zarządzania zasobami wód, dokończenie inwestycji wodnościekowych, inwestycje w ochronę przeciwpowodziową z wykorzystaniem dużych zbiorników wodnych na cele energetyczne, to główne założenia zmian zaplanowanych w BEiŚ w gospodarce wodnej Polski. Jednym z celów strategii jest także stymulowanie ekologicznego wzrostu gospodarczego. Będzie to możliwe poprzez dalszy rozwój nowoczesnych, innowacyjnych technologii, a także wyeliminowanie barier administracyjnych utrudniających „zielony” wzrost. Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko jest jedną z 9 zintegrowanych strategii rozwoju, które powstały w oparciu o ustawę z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Zapisy zawarte w *Polityce energetycznej...* zostały uwzględnione w celach i kierunkach działań przewidzianych do realizacji w projekcie *Programu...* Są to:

Cel długookresowy:

Kształtowanie i ochrona zasobów naturalnych w tym przyrody i krajobrazu w ramach racjonalnej polityki przestrzennej

Cele krótkookresowe:

- racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi
- ochrona powierzchni ziemi i gruntów
- promocja i wsparcie rozwoju bioróżnorodności

Cel długookresowy:

Utrzymanie standardów jakości powietrza, redukcja emisji pyłów, gazów i odorów, zwiększenie możliwości produkcji energii ze źródeł odnawialnych

Cele krótkookresowe

- ograniczenie oraz eliminacja niekorzystnych dla jakości powietrza atmosferycznego oddziaływań z sektora komunalnego i ze źródeł przemysłowych
- ograniczanie wielkości zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych
- rozwój energetyki odnawialnej

Cel długookresowy:

Kształtowanie i ochrona zasobów naturalnych w tym przyrody i krajobrazu w ramach racjonalnej polityki przestrzennej

Cele krótkookresowe

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

- ochrona obszarów i obiektów chronionych oraz cennych przyrodniczo z możliwością udostępniania ich mieszkańcom
- ochrona walorów krajobrazu żuławskiego
- zwiększanie terenów zieleni urządzonej i ich racjonalne użytkowanie
- ochrona i zrównoważony rozwój zasobów leśnych
- ochrona powierzchni ziemi i gruntów
- racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi

Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych

Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK) został zatwierdzony przez Radę Ministrów 16 grudnia 2003 r. Program ten zawierał informacje o aktualnym stanie i zamierzeniach gmin w zakresie uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej. Założenia programu są zgodne z zapisami Traktatu Akcesyjnego i dotyczą osiągnięcia następujących efektów:

- do 31 grudnia 2015 roku wszystkie aglomeracje ≥ 2000 RLM muszą być wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków, o efekcie oczyszczania uzależnionym od wielkości oczyszczalni,
- do 31 grudnia 2015 roku powinna być zapewniona 75% redukcja związków azotu i fosforu ogólnego pochodzącego ze źródeł komunalnych na terenie Polski i odprowadzanych do wód,
- do 31 grudnia 2015 roku aglomeracje < 2000 RLM wyposażone w dniu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w systemy kanalizacyjne powinny posiadać do tego terminu oczyszczalnie zapewniające odpowiednie oczyszczenie,
- do 31 grudnia 2010 roku zakłady przemysłu rolno-spożywczego o wielkości > 4000 RLM są zobowiązane do redukcji zanieczyszczeń biodegradowalnych.

Spośród powyższych wymagań, priorytetowymi są wymagania dotyczące redukcji azotu i fosforu oraz aglomeracji ≥ 2000 RLM.

Program określił terminy realizacji zaplanowanych inwestycji oraz terminy uzyskania efektów ekologicznych przez aglomerację w poszczególnych latach realizacji programu tj. w 2005 r., 2010 r., 2013 i 2015 r. Jego aktualizacje przeprowadzono w latach 2005, 2009 i 2011.

Stan na dzień dzisiejszy obejmuje 1 635 aglomeracji, w tym 1 313 aglomeracji priorytetowych, budowę ok. 37 tys. km sieci kanalizacyjnej w aglomeracjach oraz budowę, rozbudowę i/lub modernizację 1 734 oczyszczalni ścieków. Realizacja programu zapewnia dla ok. 60% ludności wiejskiej i prawie 100% ludności miejskiej obsługę systemami kanalizacyjnymi i oczyszczalniami ścieków.

Cele i kierunki działań projektu Programu....są zgodne z zapisami Krajowego Programu oczyszczania ścieków komunalnych. Są to:

Cel długookresowy:

Poprawa jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości i ilości wód podziemnych

Cele krótkookresowe:

- przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i podziemnych ze źródeł komunalnych i rolnictwa
- rozwój i modernizacja infrastruktury techniczno-inżynierskiej w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków

Cel długookresowy:

Zrównoważone wykorzystywanie zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne

Cele krótkookresowe:

- racjonalne gospodarowanie wodą przeznaczoną do spożycia w gospodarstwach domowych, przemyśle i rolnictwie
- zapobieganie zmianom naturalnych stosunków wodnych

Krajowa strategia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz program działań na lata 2007 – 2013

Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2014 - 2020

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

Krajowa strategia... została przyjęta uchwałą Rady Ministrów Nr 270/2007 z dnia 26 października 2007 r. (Dz. U. z 2002 r., Nr 184, poz. 1532). Zdefiniowała ona pojęcie różnorodności biologicznej w świetle Konwencji o różnorodności biologicznej ogłoszonej i przyjętej podczas międzynarodowej konferencji w Rio de Janeiro w 1992 r. – Środowisko i Rozwój. Rozszerzone pojęcie „ochrona przyrody” obejmuje obecnie ochronę wszystkich elementów przyrody i ekosystemów ekologicznych, także tych podległych użytkowaniu, ekosystemów bogatych i zróżnicowanych oraz ubogich, znajdujących się w różnych stadiach sukcesyjnych, a także ochronę elementów dotychczas niedocenianych czy nawet z premedytacją niszczonech.

Nadrzędnym celem Strategii było „Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej skali lokalnej, krajowej i globalnej oraz zapewnienie trwałości i możliwości rozwoju wszystkich poziomów jej organizacji (wewnątrzgatunkowego, międzygatunkowego i ponadgatunkowego), z uwzględnieniem potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego Polski oraz konieczności zapewnienia odpowiednich warunków życia i rozwoju społeczeństwa”.

Jego kontynuacją jest projekt z 23 maja 2014 r. – strona Ministerstwa Środowiska pn. **Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2014 – 2020**, gdzie cele zostały określone w poniższy sposób:

Nadrzędnym celem tego programu jest Poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społeczno-gospodarczym kraju.

Celami strategicznymi i operacyjnymi są:

- A. Podniesienie poziomu wiedzy oraz kształtowanie postaw społeczeństwa związanych z włączaniem się do działań na rzecz różnorodności biologicznej – rozwój badań naukowych ukierunkowanych na poprawę stanu wiedzy w zakresie różnorodności biologicznej, integracja oraz zwiększenie dostępności wiedzy w zakresie różnorodności biologicznej, zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat różnorodności biologicznej i jej znaczenia dla rozwoju społeczno-gospodarczego;
- B. Włączenie wybranych sektorów gospodarki w działania na rzecz różnorodności biologicznej – ochrona różnorodności biologicznej poprzez zrównoważone gospodarowanie w rolnictwie, wzmocnienie różnorodności biologicznej poprzez zrównoważone gospodarowanie w leśnictwie, wsparcie różnorodności biologicznej poprzez zrównoważoną gospodarkę rybacką, wsparcie różnorodności biologicznej poprzez zrównoważoną gospodarkę wodną, wzmocnienie narzędzi planistycznych w działaniach na rzecz ochrony różnorodności biologicznej;
- C. Zachowanie i przywracanie populacji zagrożonych gatunków i siedlisk – poprawa efektywności planowania zarządzania i ochrony różnorodności biologicznej na obszarach chronionych, ochrona i odtwarzanie cennych siedlisk przyrodniczych, poprawa skuteczności działań na rzecz ochrony gatunkowej, zrównoważone pozyskiwanie gatunków ze stanu dzikiego;
- D. Efektywne zarządzanie zasobami przyrodniczymi – skuteczna egzekucja przepisów w zakresie ochrony przyrody – Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2014-2020, zapewnienie odpowiednich środków finansowych dla zachowania różnorodności biologicznej, wzmocnienie systemu zarządzania obszarami chronionymi, objęcie ochroną obszarową terenów o wysokich walorach przyrodniczych, poznanie stanu i tendencji zmian różnorodności biologicznej, w celu skutecznego zarządzania zasobami;
- E. Utrzymanie i odbudowa ekosystemów oraz ich usług – nadanie ekosystemom wartości społeczno-ekonomicznej, wdrożenie zielonej infrastruktury jako narzędzia pozwalającego na utrzymanie i wzmocnienie istniejących ekosystemów oraz ich usług, odbudowa zdegradowanych ekosystemów i ich usług ;
- F. Ograniczenie presji gatunków inwazyjnych i konfliktowych – poprawa stanu wiedzy na temat gatunków inwazyjnych i konfliktowych w celu przeciwdziałania ich negatywnemu wpływowi na różnorodność biologiczną, ograniczenie presji ze strony gatunków inwazyjnych i konfliktowych poprzez wdrożenie prawodawstwa i systemu ich wykrywania, monitoringu oraz zwalczania;
- G. Ograniczenie i łagodzenie skutków zmian klimatycznych – określenie wpływu zmian klimatu na ekosystemy, zmniejszenie wrażliwości ekosystemów na spodziewane czynniki związane ze zmianami klimatu;
- H. Ochrona różnorodności biologicznej poprzez rozwój współpracy międzynarodowej – wsparcie ochrony różnorodności biologicznej poprzez zwiększenie udziału Polski w działaniach na forum międzynarodowym.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

Cele i działania zawarte w Programie.. są zbieżne z priorytetami sformułowanymi w powyższych dokumentach. Są to:

Cel długookresowy:

Kształtowanie i ochrona zasobów naturalnych w tym przyrody i krajobrazu w ramach racjonalnej polityki przestrzennej

Cele krótkookresowe

- ochrona obszarów i obiektów chronionych oraz cennych przyrodniczo z możliwością udostępniania ich mieszkańcom
- ochrona walorów krajobrazu żuławskiego
- zwiększanie terenów zieleni urządzonej i ich racjonalne użytkowanie
- ochrona i zrównoważony rozwój zasobów leśnych
- ochrona powierzchni ziemi i gruntów
- racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi

Cel długookresowy:

Kształtowanie postaw ekologicznych celem upowszechnienia idei ekorozwoju we wszystkich sferach życia

Cel krótkookresowy:

- kontynuacja dotychczasowych przedsięwzięć oraz wprowadzanie nowych z zakresu edukacji ekologicznej

Program Wodno-Środowiskowy Kraju wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko

Dokument przedstawia zbiór działań, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia przez wody celów środowiskowych. Program Wodno-Środowiskowy Kraju wpisuje się w wymagania określone w Dyrektywie 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej. W dokumencie określono 4 cele, które wynikają z zapisów art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej. Są to:

- niepogarszanie stanu części wód,
- osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych,
- spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie),
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

Cele długoterminowe i krótkookresowe zawarte w Programie zbieżne z powyższymi;

Cel długookresowy:

Poprawa jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości i ilości wód podziemnych

Cele krótkookresowe:

- przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i podziemnych ze źródeł komunalnych i rolnictwa
- rozwój i modernizacja infrastruktury techniczno-inżynierskiej w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków

Cel długookresowy:

Zrównoważone wykorzystywanie zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne

Cele krótkookresowe:

- racjonalne gospodarowanie wodą przeznaczoną do spożycia w gospodarstwach domowych, przemyśle i rolnictwie
- zapobieganie zmianom naturalnych stosunków wodnych

Polityka i strategia województwa i powiatu

Cele i ustalenia zawarte w planach i strategiach szczebla wojewódzkiego są również istotne dla niniejszego dokumentu, niezależnie od swej zgodności z dokumentami krajowymi i międzynarodowymi gdyż transponują ich założenia na poziom regionalnym. Na politykę powiatu w zakresie ochrony środowiska oddziałują również uwarunkowania wewnętrzne, które zawarte są w aktach prawnych, planach, programach i strategiach opracowanych bezpośrednio dla powiatu i uwzględniające jego problematykę środowiskową. Analizie i ocenie poddano zapisy dokumentów lokalnych, przyjętych dla powiatu malborskiego. Wskazują one obszary szczególnie istotne dla rozwoju powiatu, co pozwala włączyć zagadnienia ochrony środowiska w sektory priorytetowe. Jest to zgodne z założeniami zrównoważonego rozwoju.

Relacje celów zaproponowanych w *Programie...* i celów wynikających z programów wojewódzkich i lokalnych przedstawiają się następująco:

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Wskazuje ona 3 cele strategiczne tj.: nowoczesna gospodarka, aktywni mieszkańcy i atrakcyjna przestrzeń.

Są one skonkretyzowane przez 10 celów operacyjnych oraz 35 kierunków działań.

Nowoczesna gospodarka – cele operacyjne to: wysoka efektywność przedsiębiorstw, konkurencyjne szkolnictwo wyższe i unikatowa oferta turystyczna i kulturalna.

Aktywni mieszkańcy – wysoki poziom zatrudnienia, wysoki poziom kapitału społecznego, efektywny system edukacji i lepszy dostęp do usług zdrowotnych.

Atrakcyjna przestrzeń – sprawny system transportowy, bezpieczeństwo i efektywność energetyczna, dobry stan środowiska.

Powiązane cele i działania projektu *Programu...* dla powiatu malborskiego to m.in.:

Poprawa jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości i ilości wód podziemnych (cel długookresowy), przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i podziemnych ze źródeł komunalnych i rolnictwa (cel krótkookresowy), rozwój i modernizacja infrastruktury techniczno-inżynierskiej w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków (cel krótkookresowy), *zapobieganie zmianom naturalnych stosunków wodnych (cel krótkookresowy)* prawidłowa eksploatacja i konserwacja systemów melioracji (kierunek działań), *Kształtowanie i ochrona zasobów naturalnych w tym przyrody i krajobrazu w ramach racjonalnej polityki przestrzennej (cel długookresowy)*, uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy ochrony walorów krajobrazowych i środowiskowych (kierunek działań), ograniczenie oraz eliminacja niekorzystnych dla jakości powietrza atmosferycznego oddziaływań z sektora komunalnego i ze źródeł przemysłowych, ograniczanie wielkości zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych (cele krótkookresowe), rozbudowa i modernizacja infrastruktury energetycznej, gazowej i ciepłowniczej, minimalizacja zużycia energii oraz ograniczenia strat ciepła w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej, stosowanie przez przedsiębiorców nowoczesnych i energooszczędnych technologii (kierunki działań).

Również zadania systemowe wskazane w projekcie *Programu...* tj. rolnictwo, przemysł, turystyka i rekreacja, aspekty ekologiczne w planowaniu przestrzennym, aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska są zgodne z celami strategicznymi operacyjnymi Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

Został przyjęty 26 października 2009 r. uchwałą Nr 1004/XXXIX/09 przez Sejmik Województwa Pomorskiego.

Cel strategiczny zawarty w tym dokumencie związany jest z wykorzystaniem unikatowych wartości przyrodniczych regionu w powiązaniu z trwałym, zrównoważonym rozwojem przez wzrost konkurencyjności gospodarczej z jednoczesnym kreowaniem wysokiej jakości życia i środowiska przyrodniczego. Celami operacyjnymi są: poprawa dostępności transportowej – drogowej, kolejowej, morskiej i lotniczej; rozwój efektywnego i przyjaznego środowiska transportu publicznego; podniesienie konkurencyjności przestrzeni dla rozwoju nowoczesnych technologii i wzmocnienia atrakcyjności inwestycyjnej; rozwój funkcji metropolitalnych budujących i utrwalających pozycję i tożsamość; ochrona zasobów i struktur środowiska przyrodniczo-kulturowego i krajobrazu warunkujących prawidłowe funkcjonowanie obszaru i zapewniających korzystne warunki ekologiczne życia mieszkańców; efektywne i zrównoważone wykorzystanie potencjału przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju turystyki i rekreacji; podniesienie sprawności i bezpieczeństwa funkcjonowania infrastruktury technicznej, transportowej.

Powiązane cele i działania projektu *Programu...* dla powiatu malborskiego to m.in.:

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

Zachowanie ładu przestrzennego na terenie powiatu (cel długookresowy), dążenie do właściwego zainwestowania terenów powiatu (cel krótkookresowy), rozwój turystyki i rekreacji zgodnie z zasadami ochrony środowiska (cel długookresowy i krótkookresowy), produkcja przemysłowa zgodna z zasadą zrównoważonego rozwoju (cel długookresowy i krótkookresowy), ochrona przed zagrożeniami naturalnymi, katastrofami i poważnymi awariami (cel długookresowy), kształtowanie i ochrona zasobów naturalnych, w tym przyrody i krajobrazu w ramach racjonalnej polityki przestrzennej, zrównoważone wykorzystywanie zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne.

Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020 (uchwała Nr 528/XXV/12)

Dokument stanowi aktualizację „Programu Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy 2011-2014”, przyjętego przez SWP 24 września 2007 r. uchwałą Nr 191/XII/07. Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy 2011 – 2014 wraz z Aktualizacją.

Cele perspektywiczne to: środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem oraz podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa, ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody, zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii.

Program... wpisuje się we wszystkie cele perspektywiczne przy uwzględnieniu specyficznych warunków powiatu.

Studium Możliwości Rozwoju Energetyki Wiatrowej w Województwie Pomorskim

W opracowaniu wskazano m.in.: tereny wyłączane spod lokalizacji elektrowni wiatrowych oraz obszary predysponowane do lokalizacji elektrowni i parków wiatrowych.

Program... uwzględnia konieczność stosowania nowoczesnych, odnawialnych źródeł energii bez narzucania konkretnych rozwiązań. Kierunek to – rozbudowa i modernizacja infrastruktury energetycznej, gazowej i ciepłowniczej.

Aktualizacja opracowania ekofizjograficznego do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego

Celami w tym dokumencie są: ochrona wód, ochrona powietrza, ochrona powierzchni ziemi przed odpadami, ochrona gleb, ochrona zasobów biosfery, ochrona krajobrazu, kształtowanie korzystnych ekologicznie warunków życia, polityka ładu zintegrowanego.

Program wpisuje się we wszystkie cele tego dokumentu.

Programy ochrony środowiska przed hałasem na lata 2013 - 2017 z perspektywą na lata następne dla terenów poza aglomeracjami w województwie pomorskim, położonych wzdłuż odcinków dróg krajowych i ekspresowych, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami hałasu LDWN i LN

Program został uchwalony uchwałą Nr 756/XXXV/13 Sejmiku Województwa Pomorskiego 25 listopada 2013 r. Załącznik nr 9 uchwały obejmuje część drogi krajowej nr 55. Odcinek dotyczący powiatu malborskiego rozpoczyna się w km 23+416 w powiecie malborskim w gminie miejskiej Malbork i przechodzi przez gminy wiejskie Malbork i Sztum, a kończy w km 38+389 w gminie miejskiej Sztum, w powiecie sztumskim.

Celem kierunkowym tego dokumentu jest: ograniczenie uciążliwości akustycznych dla odcinków dróg o priorytecie wysokim (obniżenie wartości przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu na przedmiotowych obszarach do poziomu co najmniej niskiego priorytetu ochrony akustycznej – tj. osiągnięcia w ich otoczeniu wartości przekroczeń długookresowego średniego poziomu LN mniejszej od 10 dB). Dokument ten obejmuje również działania związane z edukacją społeczną, które powinny być prowadzone w sposób ciągły, zarówno w zakresie działań długoterminowych, jak i krótkoterminowych.

Ze względu na niski priorytet zagrożenia (przekroczenia do 10 dB) na tym odcinku do 2017 r. nie będą prowadzone żadne prace.

Zarządcą drogi krajowej nr 55 jest Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad.

Program uwzględnia te zapisy w zakresie działań kierunkowych.

Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu

Uchwalony został uchwałą Nr 753/XXXV/13 Sejmiku Województwa Pomorskiego w dniu 25 listopada 2013 r. W dokumencie wskazano plan działań krótkoterminowych mających ograniczyć ryzyko wystąpienia przekroczeń dopuszczalnych i docelowych zanieczyszczeń powietrza. Działania naprawcze mają polegać na: obniżeniu emisji z indywidualnych systemów grzewczych poprzez stworzenie i realizację systemu zachęt do ich likwidacji lub wymiany na niskoemisyjne, prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych, szczególnie: poprzez utrzymywanie systemu informowania mieszkańców o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz o wpływie zanieczyszczeń na zdrowie, prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza pyłem PM10 i benzo(a)pirenem. Do tych działań mają być dołączone takie działania kontrolne, ograniczające emisje z dróg i wspomagające dotyczące prawidłowości zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego.

Program uwzględnia te zapisy w zakresie działań kierunkowych.

6. Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko

Z analizy harmonogramu rzeczowo-finansowego zamieszczonego w *Programie...*, który zawiera zarówno zadania inwestycyjne jak i pozainwestycyjne, wynika, że w okresie czasu, na jaki został sporządzony dokument planuje się realizację przedsięwzięć, która będzie się wiązała z ingerencją w środowisko czyli z wystąpieniem oddziaływań na środowisko (zarówno pozytywnych jak i negatywnych). Dla części z nich zostaną przeprowadzone oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko – tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późniejszymi zmianami), które pozwolą na uzyskanie kompleksowej wiedzy na temat wszelkich możliwych oddziaływań danej inwestycji na poszczególne sektory środowiska.

Stąd też dla poszczególnych sektorów środowiska i działań przeprowadzono ocenę w oparciu o analizę macierzową.

Zastosowano następujące oznaczenia:

(+) oddziaływanie pozytywne

(-) oddziaływanie negatywne

(+/-) krótkotrwałe oddziaływanie negatywne na etapie realizacji

(o) oddziaływanie neutralne

Oceniając i analizując przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko mogące wystąpić w związku z realizacją zapisów *Programu...* odniesiono się do sformułowanych w dokumencie dla poszczególnych sektorów środowiska kierunków działań.

Z informacji zawartych w poniższej tabeli wynika, że generalnie realizacja zaproponowanych w *Programie...* kierunków działań (a zatem i powiązanych z nimi w sposób bezpośredni zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych) wpłynie korzystnie na stan poszczególnych sektorów środowiska i w efekcie końcowym przyczyni się do poprawy ich jakości. Negatywne oddziaływanie na środowisko może również wystąpić i zależeć będzie od stosowanej technologii robót, parametrów środowiska czy też występowania w rejonie przedsięwzięcia obszarów szczególnie wrażliwych na antropopresję. Będzie ono miało charakter przejściowy lub negatywny wpływ będzie rekompensowany przez wymierny efekt ekologiczny i społeczny. Takimi przykładami są: budowa kanalizacji czy remonty dróg.

Realizacja programu nie wpłynie negatywnie na obszar Natura 2000 przede wszystkim z uwagi na fakt, że działania podejmowane będą poza jej terenem, bez bezpośredniej ingerencji. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną w tym zwierzęta i rośliny związane będzie przede wszystkim z działaniami inwestycyjnymi takimi jak budowa sieci kanalizacyjnych, przebudowa sieci wodociągowych, remonty dróg. Wiązać się to może z zakłóceniem bytowania zwierząt w ich naturalnych siedliskach. Dotyczy to również prac związanych z usuwaniem azbestu zakłócających bytowanie ptaków posiadających gniazda w obrębie budynków. Jednocześnie wykonywane prace remontowe mogą uniemożliwić ich wykorzystanie przez występujące tam wcześniej gatunki. Zastosowanie stosownych rozwiązań spowoduje nieznaczny charakter oddziaływania tych prac. Wpływ na ludzi przy prowadzeniu działań inwestycyjnych będzie miało charakter odwracalny. Natomiast efektem długofalowym będzie poprawa jakości życia i zdrowia. Zadania określone w programie w sposób zdecydowany winny wpłynąć na jakość wód powierzchniowych i podziemnych. Tak samo zaplanowane

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

działania związane z ograniczeniem oraz eliminacją niekorzystnych oddziaływań z sektora komunalnego i ze źródeł przemysłowych m.in. prace modernizacyjne w celu zmniejszenia emisji pyłów, z wprowadzeniem ogrzewania gazowego, prace modernizacyjne oraz likwidacja źródeł niskiej emisji w sposób znaczący poprawią jakość powietrza oraz klimat. Będą one również miały pozytywny wpływ na zabytki i dobra naturalne. Działania inwestycyjne, czyli prace budowlane przy użyciu ciężkiego sprzętu budowlanego wprowadzą wyłącznie lokalne, krótkoterminowe pogorszenie jakości powietrza. Wpływ tych działań na powierzchnię ziemi będzie odwracalny. Przeprowadzone prace rekultywacyjne przywrócą natomiast wartości użytkowe rekultywowanym terenom. Realizacja postanowień Programu... nie będzie miała negatywnego wpływu na zasoby naturalne. Problematicznym natomiast może być budowa elektrowni wiatrowych w gminach Miłoradz oraz Malbork, które będą stanowiły znaczącą ingerencję w krajobraz żuławski.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

Uwzględniono typowe dla danego przedsięwzięcia i najczęściej występujące skutki przeobrażeń związane zarówno z etapem jego realizacji jak i eksploatacji. Większość inwestycji będzie realizowana przy znacznej ingerencji w środowisko, stąd też w ostatecznej ocenie uwzględniono wymierny efekt ekologiczny danego przedsięwzięcia. Ma to znaczenie w sytuacji, gdzie odstępianie od realizacji zawartych w dokumencie rozwiązań może spowodować negatywne oddziaływania.

Tab. 1 Ocena przewidywanych znaczących oddziaływań poszczególnych kierunków działań na wybrane elementy systemu przyrodniczego powiatu malborskiego.

SEKTOR	Kierunek działań określony dla celów krótkookresowych w sektorze	Natura 2000	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	wody	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i podziemnych ze źródeł komunalnych i rolnictwa	0	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0	0
	Rozwój i modernizacja infrastruktury techniczno – inżynierskiej w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków	0	+	+	+	+	+	+	+/-	0	0	0	0
Gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju	Racjonalne gospodarowanie wodą przeznaczoną do spożycia w gospodarstwach domowych, przemyśle i rolnictwie	+	0	+	+	+	+	0	0	0	+	0	0
	Zapobieganie zmianom naturalnych stosunków wodnych	+	+	+	+	+	+	0	+/-	+	+	0	0
Ochrona zasobów naturalnych	Ochrona obszarów i obiektów chronionych oraz cennych przyrodniczo z możliwością udostępniania ich mieszkańcom	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0
	Promocja i wsparcie rozwoju bioróżnorodności	0	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0
	Ochrona walorów krajobrazu żuławskiego	0	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+
	Zwiększanie terenów zieleni urządzonej i ich racjonalne użytkowanie	0	+	+	+	+	+	+	0	+	+	0	0
	Ochrona i zrównoważony rozwój zasobów leśnych	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

SEKTOR	Kierunek działań określony dla celów krótkookresowych w sektorze	Natura 2000	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	wody	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
	Ochrona powierzchni ziemi i gruntów	0	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0
	Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi	0	+	0	0	0	0	0	+	+	+	0	0
Ochrona powietrza atmosferycznego i rozwój energetyki odnawialnej	Ograniczenie oraz eliminacja niekorzystnych dla jakości powietrza atmosferycznego oddziaływań z sektora komunalnego i ze źródeł przemysłowych	0	+	+	+	+	+	+	+	0	0	+	+
	Ograniczanie wielkości zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych	0	0	+/-	+/-	+/-	+/-	+	+/-	+/-	0	0	0
	Rozwój energetyki odnawialnej	+/-	-	+/-	-	+/-	0	+	+/-	-	+	+	0
Ochrona przed hałasem	Utrzymanie aktualnego poziomu hałasu w obszarach, gdzie nie ma przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu	0	0	+/-	0	+/-	0	+/-	+/-	+/-	0	0	0
	Zmniejszenie uciążliwości akustycznej dla terenów zabudowy mieszkaniowej	0	0	+	+	0	0	0	0	0	0	0	+
Ochrona przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego aspektów związanych z zagrożeniem pochodzącym od pól elektromagnetycznych	0	0	+	+	0	0	0	0	0	0	0	0
	Stały monitoring poziomu pól elektromagnetycznych	0	0	+	+	0	0	0	0	0	0	0	0

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

SEKTOR	Kierunek działań określony dla celów krótkookresowych w sektorze	Natura 2000	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	wody	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	zasoby naturalne	zabytki	dobra materialne
Przeciwdziałanie poważnym awariom	Właściwa polityka lokalizacyjna terenów i obiektów przemysłowych i magazynowych	0	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+
	Pełna gotowość oraz dobry stan techniczny wszystkich elementów systemu zapobiegawczo – interwencyjno – ratunkowego oraz sprawny system powiadamiania ludności	0	0	+	+	+	+	+	+	0	0	0	+
	Utrzymanie we właściwym stanie wałów przeciwpowodziowych oraz całego systemu melioracyjnego na terenie powiatu	+	0	+	+	+	+	0	0	+	0	+	+
	Kontrola potencjalnych sprawców poważnych awarii pod kątem spełniania przez nich wymagań w aspekcie bezpieczeństwa i prewencji	0	0	+	+	+	+	+	0	0	+	0	+
Edukacja ekologiczna	Aktywna edukacja ekologiczna całego społeczeństwa , ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży z wykorzystaniem dostępnej w powiecie infrastruktury	0	0	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+
	Utrzymanie i rozwój interaktywnej , ogólnodostępnej bazy danych o środowisku	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0

7. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Zaproponowane kierunki działań jak i zadania są tak dobrane, aby ich potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko było ograniczone. Jednak większość przedsięwzięć powoduje ingerencję w środowisko. Stąd też osiągnięcie zamierzonych w *Programie...* efektów musi wiązać się przede wszystkim z zastosowaniem:

- zaleceń dotyczących ochrony zasobów środowiska określonych w *ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* (jednolity tekst Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 z późniejszymi zmianami) oraz w przepisach sektorowych i dokumentach strategicznych,
- odpowiednich systemów i technologii prowadzenia prac zgodnych z wymaganiami BAT,
- zapewnienia kompensacji przyrodniczej.

Wszelkie działania muszą być zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju. Nakazuje ona prowadzenie polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego w sposób umożliwiający zachowanie zasobów i walorów środowiska w takim stanie, aby zarówno obecne jak i przyszłe pokolenia mogły z nich w pełni korzystać. Inne zasady, które winny być zachowane to:

- **zasada prewencji** (oznacza ona m.in. zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń poprzez stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT),
- **zasada „zanieczyszczający płaci”** (odnosi się do odpowiedzialności za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń),
- **zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi** (oznacza uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi),
- **zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej** (odnosi się do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska oraz do oceny osiągniętych wyników i oznacza potrzebę minimalizacji nakładów na jednostkę uzyskanego efektu).

Ochrona jakości wód powierzchniowych i podziemnych wiąże się z likwidacją źródeł zanieczyszczenia punktowych i obszarowych oraz koniecznością wprowadzenia zmian i ograniczeń w użytkowaniu wód oraz rozwojem i modernizacją infrastruktury techniczno-inżynierskiej. Zaspokojenie potrzeb wodnych ludności i gospodarki musi odbywać się z poszanowaniem zasad zrównoważonego użytkowania wód oraz ochroną przed zagrożeniami.

W zakresie ochrony powietrza konieczne jest wdrażanie nowych technologii w miejsce dotychczasowych, które nie spełniają swoich zadań, gdyż zużywają zbyt wiele energii, wody i ciepła, a także powodują powstanie zanieczyszczeń. Wdrażanie proekologicznych inwestycji w dziedzinie ciepłownictwa, zastępowanie konwencjonalnych źródeł energii źródłami odnawialnymi przyczyni się do poprawy powietrza atmosferycznego. Oddziaływanie hałasu komunikacyjnego wymaga podjęcia działań i rozwiązań w celu ograniczenia negatywnych oddziaływań na środowisko. Zmniejszenie intensywności hałasu komunikacyjnego poprzez poprawienie organizacji ruchu ułatwiająca płynność jazdy (przebudowa dróg i modernizacja nawierzchni istniejących) przyczyni się do ograniczenia negatywnych oddziaływań na środowisko, głównie na terenie miasta Malborka. Realizując inwestycje drogowe należy ograniczyć presję na tereny wrażliwe. W przypadku hałasu przemysłowego, dostosowanie natężenia hałasu w otoczeniu obiektów generujących hałas będzie minimalizowane poprzez egzekwowanie poziomów ustawowych w wyniku decyzji administracyjnych.

Realizacja zadań projektu *Programu...* przyczyni się do powstania pewnych negatywnych oddziaływań na środowisko związanych z etapami budowy lub modernizacji inwestycji. Są to inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej związane z budową lub modernizacją sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, z realizacją zadań związanych z infrastrukturą komunikacyjną (budowa i modernizacja dróg). W związku z istniejącym zagrożeniem, konieczne jest właściwe podejmowanie decyzji, już w fazie projektowania oraz właściwe prowadzenie prac budowlanych, a następnie eksploatacja inwestycji uwzględniająca potrzeby ochrony środowiska. Żeby zminimalizować negatywne oddziaływanie na środowisko ww. przedsięwzięć należy dokonać wyboru najbardziej racjonalnej lokalizacji zapewniającej równowagę przyrodniczą. Gdy niemożliwe będzie uniknięcie negatywnego wpływu realizowanego zadania na środowisko lub może dojść do zniszczenia cennych elementów przyrody, konieczne będzie podjęcie działań kompensacyjnych, mających na celu przywrócenie równowagi przyrodniczej, wyrównania szkód dokonanych w środowisku oraz zachowanie walorów przyrodniczych. Niezbędnym warunkiem sprzyjającym realizacji działań będzie włączenie do udziału w projektowanym systemie społeczeństwa.

8. Rozwiązania alternatywne z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatku techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Wskazane w projekcie *Programu...* zadania mają na celu poprawę poszczególnych komponentów środowiska oraz zapewnienie prawidłowego funkcjonowania sfery przyrodniczej w powiązaniu ze sferą społeczno-ekonomiczną. Są zgodne z obowiązującym stanem prawnym oraz wymaganiami BAT. Ich wdrożenie już z założenia wiąże się z osiągnięciem pozytywnego efektu ekologicznego. Natomiast podstawowym warunkiem wdrożenia zapisów projektu *Programu...* jest pozyskanie środków finansowych na realizację poszczególnych zadań oraz pełna akceptacja społeczeństwa dla planowanych przedsięwzięć.

Konieczność zastosowania alternatywnych rozwiązań (na ogół związanych z lokalizacją obiektów infrastruktury techniczno-inżynierskiej, organizacją robót czy wybranych technologii) może pojawić się m.in. w przypadku ograniczenia środków finansowych niezbędnych do realizacji planowanych przedsięwzięć lub braku zgody społeczeństwa na zaproponowany wariant. Dlatego też zaleca się stosowanie rozwiązań wariantowych na każdym etapie wdrażanego przedsięwzięcia. Takie warianty dotyczyć będą przede wszystkim zadań wymienionych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2010 r., Nr 213 poz. 1397).

Innym aspektem brany pod uwagę jest brak akceptacji społeczeństwa na proponowane rozwiązanie. Dlatego też bardzo istotnym elementem jest informowanie społeczeństwa o planowanych pracach oraz kampania edukacyjno-informacyjna. Każde rozwiązanie wariantowe powinno być poparte akcją edukacyjno-informacyjną dla społeczeństwa.

9. Metody analizy realizacji projektowanego dokumentu

Realizacja celów i zadań zapisanych w projekcie *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego* wymaga monitorowania. System monitoringu i oceny zadań oraz celów obejmuje raportowanie w dwuletnich cyklach obejmujące określanie stopnia ich realizacji. Wskaże to rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem. Zostanie też dokonana analiza przyczyn występowania potencjalnych rozbieżności. Monitorowanie odbywać się będzie w następujących wskaźnikach: presja na środowisko, stan środowiska oraz działania o charakterze prewencyjnym.

Wdrażanie dokumentu będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie:

- określania stopnia realizacji przyjętych celów i kierunków działań;
- określania stopnia zaawansowania w wykonywaniu zadań wymienionych w harmonogramie;
- wskazywania istnienia rozbieżności lub ich braku pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- analizy przyczyn występowania potencjalnych rozbieżności.

Wskaźniki zaproponowane w poprzedniej edycji dokumentu zostały zweryfikowane i zaktualizowane. Ich źródłami będą obecnie: GUS, WIOŚ, Wojewódzka Baza Odpadowa, Informacja o zrównoważonym rozwoju i stanie środowiska Województwa Pomorskiego infoeko.pomorskie.pl oraz dane własne.

10. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Obowiązek oszacowania transgranicznego oddziaływania projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego...* wynika z zapisów *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późniejszymi zmianami) oraz Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 r. (Dz. U. z 1999 r., Nr 96, poz. 1110).

Realizacja ustaleń projektu *Programu...* nie będzie powodować znaczących oddziaływań transgranicznych z uwagi na położenie powiatu w znacznej odległości od granicy państwa. Działania przewidziane w projekcie *Programu...* mają charakter regionalny i ewentualne negatywne skutki oddziaływania tych przedsięwzięć mogą mieć tylko zasięg lokalny.

11. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym

Niniejsze opracowanie zostało sporządzone w celu spełnienia przez Starostę Malborskiego ustawowego (*ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* – tekst jednolity Dz. U.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

z 2013 r., poz. 1235 z późniejszymi zmianami) wymogu przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015 – 2018 z perspektywą na lata 2019-2020*.

Zakres merytoryczny dokumentu został ustalony na podstawie przepisów z powyższej ustawy oraz w oparciu o stanowisko Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku (pismo nr RDOŚ-Gd-WOO.411.11.2014.ASP.1. z dnia 14.07.2014 r. i pismo nr RDOŚ-Gd-WOO.411.11.2014.ASP.2 z dnia 19.08.2014 r. oraz Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (pismo SE-NS-80.9022.490.225.2014.MGzp z dnia 23 lipca 2014 r. i SE-NS-80.9022.490.235.2014.MGzp z dnia 7 sierpnia 2014 r.).

Przedmiotowy dokument składa się z 11 rozdziałów, w których przedstawiono w sposób szczegółowy:

- informacje o zawartości i głównych celach projektu *Programu ochrony środowiska...* oraz jego powiązaniu z obowiązującymi aktami prawnymi i sektorowymi dokumentami strategicznymi opracowanymi zarówno na szczeblu krajowym jak i regionalnym;
- charakterystykę stanu poszczególnych komponentów środowiska powiatu malborskiego wraz ze wskazaniem obszarów problematycznych;
- przewidywane skutki w środowisku, które nastąpią w przypadku braku realizacji *Programu...*;
- potencjalne oddziaływania na środowisko przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w projekcie *Programu...* wraz z ich oceną w odniesieniu do poszczególnych elementów systemu przyrodniczego powiatu;
- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być skutkiem realizacji projektowanego dokumentu;
- informacje o możliwym oddziaływaniu transgranicznym i o przewidywanych metodach analizy realizacji *Programu ochrony środowiska...*

Głównym celem sporządzenia *Prognozy...* była analiza potencjalnych skutków, zarówno pozytywnych jak i negatywnych, jakie mogą wystąpić w środowisku w związku z realizacją zadań sformułowanych w projekcie *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego...* oraz w odniesieniu do oddziaływań negatywnych wskazanie zaleceń mających na celu zapobieganie im lub ich ograniczanie. Przedstawiono aktualny stan poszczególnych sektorów środowiska powiatu oraz zdiagnozowano zagrożenia. Zidentyfikowano segmenty środowiska, które w sposób szczególny zagrożone są negatywnymi oddziaływaniami o charakterze antropogenicznym – uznano, że są to zasoby wodne, klimat akustyczny oraz zanieczyszczenie powietrza benzo(a)pirenem. Opisano i scharakteryzowano czynniki wpływające niekorzystnie na obecne parametry jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz istniejące zagrożenia m.in. niedostateczny stopień skanalizowania obszarów wiejskich, spływy powierzchniowe z obszarów użytkowanych rolniczo. W przypadku nadmiernego hałasu czynnikiem uciążliwym jest przede wszystkim duże natężenie ruchu drogowego, stan infrastruktury drogowej oraz hałas lotniczy. Przyczyną przekroczenia stężeń benzo(a)pirenu jest przede wszystkim indywidualne ogrzewanie tzw. niska emisja. W związku z tym, że celem nadrzędnym jest „Rozwój społeczno-gospodarczy powiatu malborskiego realizowany zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, z poszanowaniem środowiska naturalnego”, analizie poddano poszczególne cele, kierunki działań i zadania z uwzględnieniem zachodzących pomiędzy nimi oddziaływań. W sytuacji, w której podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych przedsięwzięć wymienionych w harmonogramie rzeczowo-finansowym *Programu...* odstąpią od ich wykonania lub też będą realizowały je w sposób fragmentaryczny, niepełny, główne cele dokumentu nie zostaną osiągnięte, a stan poszczególnych sektorów środowiska przyrodniczego powiatu ulegnie pogorszeniu. Zaniechanie realizacji zapisów *Programu...* będzie wiązało się ze znaczącymi skumulowanymi negatywnymi oddziaływaniami na system przyrodniczy powiatu. Jednocześnie w przypadku realizacji zadań typowo inwestycyjnych zawartych w harmonogramie wystąpi ingerencja w środowisko, co wiąże się z wystąpieniem oddziaływań na środowisko pozytywnych jak i negatywnych.

Z najbardziej niekorzystnymi skutkami środowiskowymi związane będą przede wszystkim inwestycje z zakresu infrastruktury techniczno-inżynierskiej, których przejściowe negatywne oddziaływanie będzie związane przede wszystkim z fazą budowy. Dotyczyć to będzie lokalnego pogorszenia parametrów jakościowych powietrza (m.in. na etapie budowy poszczególnych inwestycji wskutek pracy maszyn) oraz wzrostu natężenia hałasu. Ewentualny negatywny wpływ będzie rekompensowany przez osiągnięcie wymiernego efektu ekologicznego i społecznego. Żadne z przedsięwzięć nie będzie powodować znaczących oddziaływań transgranicznych ze względu na położenie powiatu od granicy państwa oraz tego, że zaplanowane inwestycje mają charakter regionalny i ewentualne negatywne skutki ich oddziaływania mogą mieć tylko zasięg lokalny.

Z punktu widzenia kontroli nad realizacją zapisów *Programu...* największe znaczenie będzie miał system monitoringu i oceny poszczególnych zadań i kierunków działań. Analiza wartości poszczególnych wskaźników,

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Powiatowego Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Malborskiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2020

w powiązaniu z rozpoznaniem aktualnej sytuacji będzie podstawą do prognozowania przeobrażeń w obrębie poszczególnych komponentów przyrody, a także będzie stanowić punkt odniesienia dla kolejnej korekty i weryfikacji przedsięwzięć określonych w tym dokumencie. Realizacja zaproponowanych kierunków działań oraz konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, będzie wiązała się z poprawą poszczególnych elementów środowiska i wpłynie pozytywnie na zdrowie i jakość życia mieszkańców powiatu. Warunkiem jest dostosowanie się do wymogów prawnych w zakresie ochrony środowiska oraz racjonalne korzystanie z zasobów przyrody.

12. Spis tabel

Tab. 1 Ocena przewidywanych znaczących oddziaływań poszczególnych kierunków działań na wybrane elementy systemu przyrodniczego powiatu malborskiego.